

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ – ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ – ΜΑΡΤΙΟΥ – ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2025

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ - ΣΥΝΤΑΞΗ

Ι. Κ. Κατσάρας
Σ. Ο.Ε.Υ. Α'

Κων/νος Σ. Κουρούμαλος
Συμβουλος Ο.Ε.Υ. Β'

Λευκωσία,
Μάιος 2025

Τον Μάρτιο τ.ε. η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ) ολοκλήρωσε τις προβλέψεις για τα κύρια μακροοικονομικά μεγέθη της Κύπρου για τα έτη 2025-2027¹, συγκεκριμένα για τον Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), την ανεργία, τον πληθωρισμό και τον πληθωρισμό εξαιρουμένης της ενέργειας και των τροφίμων (δομικός πληθωρισμός). Έδωσε επίσης στη δημοσιότητα την ανάλυση για τα ενδεχόμενα απόκλιση από το βασικό σενάριο των προβλέψεων για το ΑΕΠ και τον πληθωρισμό, αντίστοιχα.

Ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ για το 2025 αναμένεται να ανέλθει στο 3,2%, σε σχέση με 3,4% το 2024. Την περίοδο 2026-27 αναμένεται άνοδος του ΑΕΠ κατά 3,1% ετησίως. Η προβλεπόμενη πορεία του ΑΕΠ οφείλεται κυρίως στην αναμενόμενη περαιτέρω άνοδο της εγχώριας ζήτησης και, σε μικρότερο βαθμό, της εξωτερικής ζήτησης λαμβάνοντας υπόψη και την αυξημένη αβεβαιότητα στο διεθνές γεωπολιτικό και εμπορικό περιβάλλον. Την εγχώρια ζήτηση αναμένεται να στηρίξει η άνοδος στην ιδιωτική κατανάλωση λόγω της αύξησης του πραγματικού εισοδήματος εισοδηματιών των νοικοκυριών και της ανθεκτικότητας που συνεχίζει να καταγράφει η αγορά εργασίας. Η ιδιωτική κατανάλωση, παρά την αναμενόμενη επιβράδυνση στο ρυθμό αύξησης της τα επόμενα έτη, θα παραμείνει σημαντικός παράγοντας της οικονομικής ανάπτυξης. Επίσης, σημαντική συνεισφορά στην εγχώρια ζήτηση αναμένεται από τις υπό εξέλιξη μεγάλες μη οικιστικές ιδιωτικές επενδύσεις, έργα υποδομής για στήριξη της ψηφιακής και πράσινης ανάπτυξης και άλλα μεταρρυθμιστικά έργα στο πλαίσιο υλοποίησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ο πληθωρισμός (στη βάση του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, ΕνΔΤΚ) προβλέπεται να υποχωρήσει στο 2,1% το 2025 σε σύγκριση με 2,3% το 2024 και να παραμείνει στο 2,1% και για την περίοδο 2026-2027. Η υποχώρηση του πληθωρισμού με βάση τον ΕνΔΤΚ, τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μεσοπρόθεσμα αναμένεται να προκύψει κυρίως λόγω της προβλεπόμενης εξασθένησης των εναπομείναντων πληθωριστικών πιέσεων, που δημιουργήθηκαν τα προηγούμενα έτη από εξωγενείς κυρίως παράγοντες της προσφοράς. Επίσης, η περαιτέρω διόρθωση του πληθωρισμού οφείλεται και στον αντίκτυπο της ενιαίας νομισματικής πολιτικής η οποία συνεχίζει να επιδρά κατασταλτικά στη ζήτηση το τρέχον έτος με χρονική υστέρηση (lagged effect), ωστόσο με φθίνουσα επίδραση. Σημειώνουμε ότι οι μακροοικονομικές προβλέψεις της ΚΤΚ Μαρτίου 2025 για την Κύπρο ετοιμάστηκαν στο πλαίσιο καταρτισμού των ενδιάμεσων προβλέψεων της ΚΤΚ (κάθε Μάρτιο και Σεπτέμβριο) και λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές εξελίξεις και διαθέσιμα στοιχεία μέχρι και τις 10 Μαρτίου 2025.

2. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ - ΝΑΥΤΙΛΙΑ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2.1. Αποτύπωση κατάστασης σε τομέα μεταφορών και κρίσιμων διασυνδετηρίων υποδομών στην Κυπριακή Δημοκρατία

Η εικόνα του τομέα μεταφορών και διασυνδετηρίων υποδομών στην Κύπρο, έχει ως εξής:

1. Βασικές υποδομές (λιμάνια, αεροδρόμια, σιδηροδρομικό δίκτυο, οδικό δίκτυο)

1.1. Λιμάνια Κύπρου

Η Κύπρος διαθέτει συνολικά 6 ανοικτά λιμάνια. Μετά την τουρκική εισβολή και κατοχή η ΑΛΚ (Αρχή Λιμένων Κύπρου) συνέχισε τις επιχειρησιακές της δραστηριότητες στο λιμάνι Λάρνακας, επενδύοντας παράλληλα σε ένα μεγάλο μέρος του λιμανιού της Λεμεσού (από το οποίο και σήμερα πραγματοποιείται το 90% του εξωτερικού εμπορίου), αξιοποιώντας το αγκυροβόλιο της Μονής, το λιμάνι Πάφου, το λιμάνι του Λατσιού, το λιμάνι Βασιλικού/Ζυγίου και βεβαίως το λιμάνι της Λεμεσού. Το κύριο λιμάνι της χώρας είναι αυτό της Λεμεσού, ενώ πριν από το 1974 ήταν αυτό της Αμμοχώστου. Το λιμάνι της Λεμεσού με απόφαση της κ/Κυβέρνησης ιδιωτικοποιήθηκε το 2017.

Με την ιδιωτικοποίηση έγιναν οι εξής παραχωρήσεις (29.1.17):

- το Τερματικό Εμπορευματοκιβωτίων ανέλαβε η γερμανο-ιταλικών συμφερόντων εταιρεία "EUROGATE Container Terminal Limassol Ltd" (εταιρεία διακίνησης εμπορευματοκιβωτίων, με τερματικά σε Βρέμη, Αμβούργο, Βίλχελμσχαφεν, Ραβέννα, Λα Σπέτσια, Σαλέρνο, Ταγγέρη και Λεμεσό),
- το Τερματικό Γενικού Εμπορίου ανέλαβε η εταιρεία "DP World Limassol Ltd". Η μητρική της "DP World" είναι πολυεθνική εταιρεία logistics με έδρα το Ντουμπάι, συμφερόντων Η.Α.Ε. που ειδικεύεται στην εφοδιαστική εμπορευμάτων, τις λειτουργίες λιμενικών τερματικών σταθμών, τις θαλάσσιες υπηρεσίες και τις ζώνες ελεύθερων συναλλαγών και διαχειρίζεται ετησίως 70 εκ. εμπορευματοκιβώτια που μεταφέρονται από περίπου 70.000 πλοία (περίπου το 10% της παγκόσμιας κυκλοφορίας),

- την Παροχή Θαλασσίων Υπηρεσιών ανέλαβε η εταιρεία "P&O Maritime Cyprus Ltd", θυγατρική της "P&O Maritime Logistics", παλαιότερα γνωστή ως "P&O Maritime", συμφερόντων Η.Α.Ε., η οποία δραστηριοποιείται στη ναυτιλιακή βιομηχανία από τη δεκαετία του 1960,

Το δεύτερο εμπορικότερο λιμάνι της Κύπρου, αυτό της Λάρνακας γνώρισε επίσης μετά το 1974 σε περαιτέρω ανάπτυξη (κατασκευή αποθηκών, αίθουσας επιβατών, κ.α.). Τον Απρίλιο του 2022, η λειτουργία και διαχείριση του λιμένος Λάρνακας παραχωρήθηκε σε ιδιωτική εταιρεία με Σύμβαση Παραχώρησης για το έργο της Ενιαίας Ανάπτυξης του Λιμανιού και Μαρίνας Λάρνακας. Μετά την προβλεπόμενη μεταβατική περίοδο, ο ιδιώτης Διαχειριστής, η ισραηλινή εταιρεία "Kition Ocean Holdings Ltd" ανέλαβε από 1.4.22 τη διαχείριση του Λιμανιού και Μαρίνας Λάρνακας. Ακολουθώντας τον Μάιο του 2024 η κ/Κυβέρνηση αποφάσισε τη διακοπή του συμβολαίου στη σκιά των απαιτήσεων της κοινοπραξίας για αλλαγές στη σύμβαση και υπό το πρίσμα της άρνησής της να καταθέσει την εγγυητική που υποχρεούτο.

1.1.1. Μαρίνες

Σήμερα λειτουργούν η Μαρίνα Λεμεσού, η Μαρίνα St. Raphael, η Μαρίνα Αγίας Νάπας και η Μαρίνα Λάρνακας, η οποία αποτελεί την πρώτη μαρίνα στο νησί (λειτουργεί από το 1973). Υπό ανάπτυξη βρίσκεται η Μαρίνα Παραλιμνίου, ενώ μεγάλη ώθηση στην Πόλη Χρυσούχους αναμένεται να δώσει η Μαρίνα στο Λατσιό, έργο το οποίο ξεκίνησε το 2024 και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2026.

Ειδικότερα:

- Η Μαρίνα Λεμεσού ξεκίνησε επίσημα τη λειτουργία της, το 2014, αποτελεί ένα σύνθετο έργο με παγκόσμιες διακρίσεις και πρόκειται για συνολική επένδυση ύψους άνω των 400 εκατ. Ευρώ. Είναι η πρώτη μαρίνα στην Κύπρο με δυνατότητα ελλιμενισμού superyachts, με 650 θέσεις ελλιμενισμού για σκάφη αναψυχής, χώρο επιδιόρθωσης και επισκευής σκαφών, σταθμό καυσίμων και ελικοδρόμιο. Σημειώνεται ότι η Μαρίνα Λεμεσού υποδέχεται, περίπου 550 αφίξεις σκαφών ετησίως και οι κάτοχοι θέσεων ελλιμενισμού προέρχονται κυρίως από χώρες της Ευρώπης και της Μ. Ανατολής. Πολλά σκάφη χρησιμοποιούν τη Μαρίνα Λεμεσού ως ενδιάμεσο σταθμό, καθώς διέρχονται από την Ανατολική Μεσόγειο μέσω της Διώρυγας του Σουέζ. Η Μαρίνα Λεμεσού διαθέτει επίσης 211 εταμοπαράδοτα διαμερίσματα και 74 εταύλεις με ιδιωτικές θέσεις ελλιμενισμού, άμεση πρόσβαση στην παραλία, εστιατόρια και καταστήματα, πολιτιστικό κέντρο και πολυώροφο χώρο στάθμευσης για 750 αυτοκίνητα.

- Η Μαρίνα St. Raphael (Αγίου Ραφαήλ) βρίσκεται στα ανατολικά της Λεμεσού, συνορεύει με τις εγκαταστάσεις του πολυτελούς "St. Raphael Resort" και διαθέτει εγκαταστάσεις ελλιμενισμού για 237 σκάφη αναψυχής, με δυνατότητα φιλοξενίας σκαφών έως 30μ. μήκος και 4μ. βύθισμα. Τα σκάφη ελλιμενίζονται σε τρεις συγκεκριμένες προβλήτες. Παρέχει υπηρεσίες συντήρησης και επισκευής σκαφών αναψυχής, αποβάθρα καυσίμων για πετρέλαιο και βενζίνη και αποκομιδή απορριμμάτων, αποκομιδή λαδιού καθώς και αποκομιδή χρησιμοποιημένης μπαταρίας.

- Η Μαρίνα Αγίας Νάπας (ελεύθερη Αμμόχωστος) αποτελεί επένδυση ύψους 300 εκ. Ευρώ, της κοινοπραξίας του Αιγυπτίου επιχειρηματία N. Sawiris και του Ομίλου Καραμονιάνη. Συνδυάζει υποδομές οικιστικής, εμπορικής και ψυχαγωγικής χρήσης και υπηρεσίες για σκάφη. Είναι σε λειτουργία από το 2020 και η εμπορική ζωή από το 2021, ενώ τα επίσημα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν τον Ιούνιο του 2022. Διαθέτει 360 θέσεις ελλιμενισμού σκαφών στο νερό και 240 στην ξηρά. Παρέχει διάφορες διευκολύνσεις καθώς θεωρείται one-stop-shop, αφού έχει όλες τις υπηρεσίες για επισκέπτες, ιδιοκτήτες, πλωτά ματα σκαφών και ενοίκους. Η οικιστική ανάπτυξη στη Μαρίνα Αγίας Νάπας αποτελείται από 2 πύργους και 35 εταύλεις, η πρώτη φάση της οποίας ολοκληρώθηκε στις αρχές της άνοιξης του 2023 με την παράδοση του ανατολικού πύργου με 95 διαμερίσματα, ενώ ο δυτικός πύργος περιλαμβάνει 125 διαμερίσματα. Οι δύο πύργοι περιλαμβάνουν μόνο οικιστικές μονάδες και συγκαταλέγονται στα 34 περιστρεφόμενα κτήρια παγκοσμίως. Οι αγοραστές έως τώρα είναι σε ποσοστό 85% επενδυτές από Ευρώπη, Μ. Ανατολή, Ρωσία και ΗΑΕ και κατά 15% Κύπριοι. Τη διαχείριση της Μαρίνας Αγίας Νάπας έχει αναλάβει η M.M. Makronisos Marina, η οποία ιδρύθηκε το 2012 για αυτό τον σκοπό.

- Η Μαρίνα Παραλιμνίου, η πρώτη φάση της οποίας (λιμενικά έργα, γραφεία διοίκησης και εμπορικό τμήμα) αναμένεται να ολοκληρωθεί σύντομα, θα διαθέτει 300 θέσεις ελλιμενισμού και θα συμβάλει δυναμικά στην ανάπτυξη της περιοχής και την προσέλκυση ναυτικού τουρισμού, αφού έχει δημιουργηθεί επίσημο σημείο εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία. Πρόκειται για έργο, ύψους 100 εκ. Ευρώ, για το οποίο το 100% της χρηματοδότησης προέρχεται από Κύπριο επενδυτή. Η σχετική συμφωνία υπεγράφη, το 2017, μεταξύ του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου,

Βιομηχανίας και Τουρισμού και της PMV Maritime Holdings Ltd, που είναι η κατασκευάστρια και διαχειρίστρια εταιρεία. Στην εν λόγω μαρίνα θα εγκατασταθεί ο όμιλος Ferretti, ένας από τους μεγαλύτερους διαχειριστές yacht, ανοίγοντας κεντρικά γραφεία. Η συμφωνία μεταξύ του Ομίλου Ferretti και της P.M.V. Maritime Holdings φέρνει ουσιαστικά το Ferretti Group απευθείας για πρώτη φορά στην Κύπρο, αφού μέχρι σήμερα η εδώ παρουσία του ήταν μέσω ενδιάμεσης εταιρείας από την Ελλάδα. Ο όμιλος αναμένεται να ανοίξει γραφεία και σε άλλες περιοχές της Κύπρου.

- Η Μαρίνα Λάρνακας αποτελεί την πρώτη μαρίνα της Κύπρου, η οποία λειτουργεί από το 1973. Διαθέτει εγκαταστάσεις ελλιμενισμού για 450 σκάφη αναψυχής διαφόρων μεγεθών με μέγιστο βάθος 4 μ. και υπηρεσία θαλάσσιας επικοινωνίας VHF σε 24ωρη βάση. Το 2022, ξεκίνησε η αξιοποίηση του λιμανιού και της Μαρίνας Λάρνακας και για εμπορική χρήση. Την διαχείριση του έργου ανέλαβε η Kition Ocean Holdings Ltd και ο προϋπολογισμός της επένδυσης ήταν 1,2 δισ. Ευρώ. Μετά τη διακοπή του συμβολαίου με την ισραηλινή εταιρεία η κ/κυβέρνηση αναζητά νέο επενδυτή, διαχωρίζοντας πλέον το έργο ανάπτυξης του Λιμένος Λάρνακας από τον αντίστοιχο της Μαρίνας. Προς το παρόν, πρόθεση της κ/κυβέρνησης είναι η ανάθεση της διαχείρισης της Μαρίνας της Λάρνακας στο Κυπριακό Ινστιτούτο για την Θάλασσα και την Ναυτιλία (CMMI), ώστε να προχωρήσουν τα έργα υποδομής, που έχουν ανακοινωθεί για τη Λάρνακα.

- Η Μαρίνα στο Λατσί (Πάφου - Πόλη Χρυσούχους), αναμένεται να ολοκληρωθεί ως το 2026, με την επέκταση του λιμανιού στο Λατσί. Η επένδυση με προϋπολογισμό 53,5 εκ. Ευρώ αναμένεται να δώσει ώθηση στην Πόλη Χρυσούχους και τις γύρω περιοχές. Σήμερα το λιμάνι στο Λατσί έχει δυνατότητα ελλιμενισμού 200 μικρών σκαφών, ενώ με την επέκταση και την κατασκευή της μαρίνας θα δημιουργηθούν 350 θέσεις ελλιμενισμού για μεγάλα σκάφη, αγκυροβόλιο για κρουαζιερόπλοια και χώροι αναψυχής.

- Αλιευτικό καταφύγιο ποταμού Λιοπετρίτη. Το έργο υλοποιείται με καθυστερήσεις και προβλήματα στις εργολαβίες.

I.II Αεροδρόμια

Στην Κυπριακή Δημοκρατία υπάρχουν δύο πολιτικά αεροδρόμια, της Λάρνακας και της Πάφου, τα οποία έχουν παραχωρηθεί με ΣΔΙΤ. Η κίνηση στα δύο αεροδρόμια ανήλθε, το 2024, στα 12,2 εκατ. επιβάτες (επίσημη), σημειώνοντας αύξηση 5%, σε σύγκριση με το 2023. Και τα δύο αεροδρόμια έχουν χρίσουν αναβάθμισης και επέκτασης.

I.III Σιδηροδρομικό δίκτυο και light rail

Η ιδέα για δημιουργία δικτύου τραμ ή ελαφρύ μετρό ως τρόπου αντιμετώπισης τόσο του κυκλοφοριακού όσο και του περιβαλλοντικού προβλήματος τίθεται συχνά την τελευταία 15ετία. Η ιδέα προσκρούει μεταξύ άλλων στο υψηλό κόστος και τη διαχωριστική γραμμή της κατοχής, αφού ένα τέτοιο project είναι αδύνατο να διευρυνθεί σε ολόκληρη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το 2022, το θέμα της δημιουργίας σιδηροδρόμου στην Κύπρο και οι προσπάθειες συγχρηματοδότησής του τέθηκαν ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Μεταφορών. Η συζήτηση, ωστόσο, δεν προχώρησε.

Σημειώτουν, ότι μια ομάδα εργασίας αποτελούμενη από ιδιώτες εμπειρογνώμονες στον τομέα των τρένων και σιδηροδρομικών δικτύων, η οποία έχει συσταθεί στη Βρετανία, επιχειρεί να διερευνήσει τις δυνατότητες ενός αμιγώς νησιωτικού σιδηροδρομικού δικτύου στην Κύπρο και ενός συστήματος υπεραστικού μετρό για τη Λευκωσία. Επικεφαλής της ομάδας εργασίας που στηρίζει την προσπάθεια για δημιουργία τραμ και τρένων στην Κύπρο είναι ο Κύπριος Ι. Καπόνης, ο οποίος δραστηριοποιείται στη Βρετανία και εργάζεται για τη διεθνή δικηγορική εταιρεία, "Addleshaw Goddard". Η ομάδα των εμπειρογνώμονων έχει ήδη εκπονήσει προκαταρκτική μελέτη για το κ/σιδηροδρομικό δίκτυο. Σε αυτό το πλαίσιο, έχουν πραγματοποιηθεί συναντήσεις με τον Υπάτο Αρμοστή της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Η.Β. για παρουσίαση του έργου, ενώ προγραμματίζονται συναντήσεις με τον κ/Υπουργό Μεταφορών του εντός του 2025. Σύμφωνα με τη μελέτη για την Κύπρο το κόστος ενός έργου μεσαίας κλίμακας για τη συνδεσιμότητα μεταξύ μεγάλων αστικών κέντρων και τουριστικών προορισμών, αλλά και του τραμ που θα καλύπτει τη Λευκωσία κυμαίνεται μεταξύ 5-8 δισ. Ευρώ. Σύμφωνα δε με τους εμπειρογνώμονες, υπάρχουν επενδυτές, οι οποίοι έχουν ήδη εκδηλώσει ενδιαφέρον για συμμετοχή στο έργο. Πάντως σύμφωνα με τον κ/Υπουργό Μεταφορών, κ. Αλ. Βαφειάδη η συζήτηση για τραμ ή σιδηροδρομικό δίκτυο στην Κύπρο έχει ως προσηλωμένο την αύξηση της επιβατικής κίνησης στα λεωφορεία, σε σημείο που να καθιστά βιώσιμη τη λειτουργία ενός τραμ. Συνεπώς σε αυτήν τη φάση η κ/κυβέρνηση δίδει έμφαση στην αύξηση της επιβατικής

κίνησης στα λεωφορεία.

I.IV Σιδηροδρομικό δίκτυο

Θα αποτελέσει σύμφωνα με την ομάδα των εμπειρογνώμονων από 5 γραμμές: Αεροδρόμιο Λάρνακας προς κεντρικό σταθμό Λευκωσίας, Αεροδρόμιο Λάρνακας προς μαρίνα Λεμεσού, Μαρίνα Λεμεσού προς κεντρικό σταθμό Πάφου, Κεντρικός σταθμός Πάφου προς αεροδρόμιο Λάρνακας και Αεροδρόμιο Λάρνακας προς Παραλίμνι. Ο εκτιμώμενος χρόνος θα είναι 20 λεπτά από το αεροδρόμιο Λάρνακας προς τη Λευκωσία, 28 λεπτά από το αεροδρόμιο Λάρνακας προς τη μαρίνα Λεμεσού, 24 λεπτά από τη μαρίνα Λεμεσού προς το κέντρο της Πάφου, 48 λεπτά από το κέντρο της Πάφου προς το αεροδρόμιο Λάρνακας και 24 λεπτά από το αεροδρόμιο Λάρνακας στο Παραλίμνι.

I.V Διαδρομές τραμ

Το σύστημα μετρό/τραμ Λευκωσίας περιλαμβάνει ένα δίκτυο πολλαπλών γραμμών, που θα εκτείνονται από το κέντρο της πόλης έως την επαρχία και θα εξυπηρετεί μεγάλες οικιστικές περιοχές, εμπορικούς κόμβους και βασικά σημεία ενδιαφέροντος της πόλης και των περιχώρων.

Οι πέντε βασικές γραμμές που προτείνονται είναι:

Γραμμή 1: Κυκλική Λευκωσίας :Κεντρικός σταθμός Λευκωσίας, πλατεία Ελευθερίας, παλιά πόλη, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, Nicosia Mall

Γραμμή 2: Γραμμή ανατολής-δύσης : Η συγκεκριμένη γραμμή συνδέει τα ανατολικά με τα δυτικά προάστια, διασχίζοντας το κέντρο της πόλης με βασικές στάσεις τα Λατσία, τον Στρόβολο, το κέντρο της πόλης, την Έγκωμη, τον Άγιο Δομέτιο και τη Μακεδονίτσα.

Γραμμή 3: βορράς-νότος : Η γραμμή αυτή θα σχεδιαστεί για να παρέχει αποτελεσματική συνδεσιμότητα μεταξύ του βόρειου και του νότιου τμήματος της Λευκωσίας και των γύρω περιοχών. Αφετηρία είναι η Λακατάμια και τερματικός σταθμός οι Αγίοι Τρμιθιάς, με στάσεις Λακατάμια, Ανθούπολη, κέντρο και Αγλαντζιά.

Γραμμή 4 για αγροτικές περιοχές : Η γραμμή αυτή προορίζεται για να συνδέσει άλλα αγροτικά χωριά ή να επεκταθεί περαιτέρω στα περίχωρα της Λευκωσίας καθώς θα αυξάνεται η ζήτηση, καλύπτοντας τις αυξανόμενες ανάγκες των προαστιακών και αγροτικών πληθυσμών. Η διαδρομή θα εκτείνεται από την κεντρική Λευκωσία στα χωριά νότια της πόλης, με στάσεις στον κεντρικό σταθμό Λευκωσίας, τη Λακατάμια, το Παλιομέτοχο, το Δόλι και τα Καμπιά-Ορεινή.

Γραμμή 5: Θα είναι γραμμή express προς αεροδρόμιο με στάσεις κεντρική Λευκωσία, Λατσία και αεροδρόμιο Λάρνακας.

I.VI Οδικό Δίκτυο

Η ανάπτυξη σύγχρονου και ασφαλούς οδικού δικτύου εντάσσεται στους στόχους του κ/Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων. Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης 2023-2024 του Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων το κόστος κατασκευής ενός σύγχρονου και ασφαλούς οδικού δικτύου ανέρχεται στα 439,3 εκ. Ευρώ, με χρονοδιάγραμμα υλοποίησης τον Σεπτέμβριο του 2026. Τα αναμενόμενα οφέλη είναι η οικονομική ανάπτυξη, η βελτίωση της ποιότητας του ταξιδιού, η οδική ασφάλεια και η μείωση των ατυχημάτων. Στο πλαίσιο αυτό προωθείται η υλοποίηση δέκα έργων υποδομής:

1. Περιμετρικός αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας φάση Α1, τμήμα από βιοτεχνική Λακατάμιας μέχρι Βιομηχανική Ιδαίου. Οι εργασίες άρχισαν τον Μάρτιο του 2020. Το έργο περιλαμβάνει αυτοκινητόδρομο τεσσάρων λωρίδων μήκους 7,5 χιλιομέτρων, συν δευτερεύοντες δρόμους 10 χιλιομέτρων. Περιλαμβάνει ακόμα δύο διασταυρώσεις στη Βιομηχανική Περιοχή Ιδαίου με τον αυτοκινητόδρομο, μία διασταύρωση στη Βιομηχανική Περιοχή Τσερίου με το Ολυμπιακό Σκοπευτήριο και έναν κυκλικό κόμβο στη Λεωφόρο Στροβόλου-Τσερίου. Το έργο ύψους 72,3 εκ. Ευρώ χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ευρωπαϊκών Δικτύων (CEF).

2. Κατασκευή αυτοκινητόδρομου Αστρομερίτη – Ευρύχου. Η υλοποίηση του έργου άρχισε τον Οκτώβριο του 2022 και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Οκτώβριο του 2025. Πρόκειται για υπεραστικό αυτοκινητόδρομο τεσσάρων λωρίδων κυκλοφορίας, μήκους 11 χλμ, κόστους 88,6 εκ. Ευρώ, έργο το οποίο χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους.

3. Βελτίωση των λεωφόρων Αργυρουπόλεως – Ιπποκράτους και τμήματος της λεωφόρου Τσερίου και λεωφόρου Στροβόλου στη Λακατάμια. Με συναρμόδιο το Υπουργείο Εσωτερικών, το έργο άρχισε να υλοποιείται τον Φεβρουάριο του 2023, με την ολοκλήρωσή του να εκτιμάται τον Οκτώβριο του 2025. Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα οδικά έργα, καθώς οι εν λόγω δρόμοι, συνολικού μήκους 6,2 χλμ., αφορούν σε τμήματα δρόμων μεγάλης κυκλοφοριακής και πολεοδομικής

σημασίας και θα συνδέσουν απευθείας τη δυτική με την ανατολική πλευρά της πόλης της Λευκωσίας, ενώ παράλληλα θα συνδεθούν με άλλα έργα, που είτε υλοποιήθηκαν παλαιότερα, είτε υλοποιούνται σήμερα (όπως ο Περιμετρικός Αυτοκινητόδρομος της Λευκωσίας). Προβλέπονται η κατασκευή δρόμου, με τέσσερις λωρίδες κυκλοφορίας, η κατασκευή γέφυρας στην κοίτη του ποταμού Καλόγερου ποταμού και η κατασκευή τριών κυκλικών κόμβων. Εκτιμάται ότι θα και ότι θα επιλυθεί το πρόβλημα συμφόρησης στη Λεωφόρο Στύρου Κυπριανού. Χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους και έχει ενδεικτικό κόστος 30,7 εκ. Ευρώ.

4. Κατασκευή αυτοκινητόδρομου Λευκωσίας - Παλαχωρίου, τμήμα από Ανάγκια μέχρι Αγκοκτιτιά. Οι κατασκευαστικές εργασίες άρχισαν τον Μάρτιο του 2023 και αναμένεται να ολοκληρωθούν τον Σεπτέμβριο του 2026. Το κόστος του έργου, το οποίο χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους, φτάνει τα 71,4 εκ. Ευρώ.

5. Κατασκευή φάσης Α' δρόμου Γερμασόγειας - Ακρούγας - Δερύνειας - Αρακαπιά. Οι εργασίες άρχισαν τον Αύγουστο του 2019, ενώ η ολοκλήρωση του έργου εκτιμάται εντός τ.έ. Το κόστος ανήλθε τα 8,2 εκ. Ευρώ, με χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους.

6. Κατασκευή Α' φάσης αυτοκινητόδρομου Λεμεσού - Σαϊτιά. Το έργο χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους και το Ταμείο Ευρωπαϊκών Δικτύων (CEF), με κόστος στα 31,1 εκ. Ευρώ. Ανάδοχος είναι η κ/ Cyfield.

7. Μελέτη και κατασκευή αυτοκινητόδρομου Πάφου - Πόλης Χρυσού, Αγ. Μαρινούδας - Στρουμιτού, Φάση Α1. Η έναρξη των εργασιών πραγματοποιήθηκε τον Μάιο του 2021, με το έργο να αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Δεκέμβριο του 2025. Χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους, με ενδεικτικό κόστος 86,8 εκ. Ευρώ. Το έργο με μήκος 31χλμ. περίπου θα κατασκευαστεί σε δύο φάσεις. Η πρώτη φάση αφορά στο τμήμα από την Αγία Μαρινούδα μέχρι το Στρουμίτι.

8. Βελτίωση δρόμου Σωτήρας - Δερύνειας. Συναρμόδιο για το έργο είναι το Υπουργείο Εσωτερικών. Οι εργασίες ξεκίνησαν, τον Αύγουστο 2022, και υπολογίζεται ότι να ολοκληρωθούν εντός του 2025. Η χρηματοδότηση προέρχεται από εθνικούς πόρους και το ενδεικτικό κόστος ανέρχεται στα 15,6 εκ. Ευρώ. Το έργο προνοεί τη βελτίωση του δρόμου, που συνδέει τους δύο δήμους, μήκους 4 χλμ και την κατασκευή συνδετήριων δρόμων, συνολικού μήκους 2,5 χλμ, συμπεριλαμβανομένων της αναβάθμισης των υποδομών και της διαχείρισης των όμβριων με επέκταση του σχετού όμβριων μήκους 1,4 χλμ.

9. Βελτίωση δρόμου Σωτήρας - Δερύνειας- οδικό δίκτυο Ενεργειακού Κέντρου Βασιλικού. Το έργο ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2023 με χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους και κόστος 17,6 εκ. Ευρώ. Το έργο αφορά στην κατασκευή οδικού δικτύου, που θα εξυπηρετεί το Ενεργειακό και Βιομηχανικό Κέντρο Βασιλικού καθώς και το Λιμάνι Βασιλικού. Βρίσκεται νότια του χωριού Μαρί και δυτικά του χωριού Ζύγι. Βασικός στόχος της αναβάθμισης του υφιστάμενου οδικού δικτύου στην περιοχή είναι η εξυπηρέτηση του υπό ανάπτυξη ενεργειακού και βιομηχανικού κέντρου, αλλά και η επέκταση του λιμανιού του Βασιλικού.

10. Βελτίωση παραλιακού δρόμου Λάρνακας - Δεκέλεια. Το ενδεικτικό κόστος ξεπερνά τα 17 εκ. Ευρώ, χρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους και αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός του τ.έ.

2. Σχέδια για την ανάπτυξη νέων ή αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών

II.I Λιμάνια. Η ανάπτυξη των λιμένων και η μείωση του μεταφορικού κόστους των προϊόντων είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την κ/οικονομία. Η Αρχή Λιμένων Κύπρου υλοποιεί ένα πλήρες πλάνο βιώσιμης ανάπτυξης σε ένα νέο λιμενικό παγκόσμιο περιβάλλον, με εκσυγχρονισμό των συστημάτων παρακολούθησης της ναυσιπλοΐας, τη δημιουργία νέων αγκυροβολιών και την επέκταση υφιστάμενων λιμενικών εγκαταστάσεων, την επένδυση στην πλήρη αξιοποίηση των χερσαίων χώρων της Αρχής και τη δημιουργία νέου μεγάλου βιομηχανικού Λιμανιού Βασιλικού/Ζυγίου, στο οποίο αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία. Με αυτόν τον τρόπο, υλοποιούνται και στόχοι των πολιτικών που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα «Fit for 55», της πράσινης μετάβασης, της κυκλικής και της γαλάζιας οικονομίας και της μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των λιμένων,

- τέλος, σχετικά με το λιμάνι της Λάρνακας υπάρχει συζήτηση περί διαχωρισμού του έργου ανάπτυξης λιμένος και μαρίνας, μετά το ναυάγιο των στενδυτικών σχεδίων του ισραηλινού ομίλου.

II.II Μαρίνες.

Οι μαρίνες της Κύπρου αποτελούν έργα, τα οποία αποδεδειγμένα συμβάλλουν στο τουριστικό προϊόν της Κύπρου. Πρόκειται δε για μεικτές επενδύσεις, οι οποίες συνδυάζουν οικιστικές, τουριστικές και εμπορικές αναπτύξεις, χώρους εστίασης, ψυχαγωγίας και αναψυχής με χρηματοδότηση που προέρχεται από ξένα και κυπριακά κεφάλαια. Υπογραμμίζεται ότι οι μαρίνες αποτελούν επίσημα λιμάνια εισόδου και εξόδου της Κυπριακής Δημοκρατίας και ως εκ τούτου

πραγματοποιούνται τελωνειακοί και μεταναστευτικοί έλεγχοι.

II.III Αεροδρόμια

Σημαντικά έργα για την αναβάθμιση των υφιστάμενων αεροδρομίων προβλέπονται στον Στρατηγικό Προγραμματισμό 2024-2026 του κ/Υπουργείου Μεταφορών Επικοινωνιών και Έργων. Στο εν λόγω κείμενο πολιτικής περιγράφεται αναλυτικά ο σχεδιασμός και η εφαρμογή μέτρων για τη συνεχή βελτίωση των μεταφορών στην Κύπρο,

II.III.I Αναβαθμίσεις πολιτικών αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου :

Η συμφωνία του Αυγούστου του 2024 βελτιστοποιεί τον σχεδιασμό της επέκτασης των αεροδρομίων Λάρνακας και Πάφου σε σχέση με τις αρχικές πρόνοιες της σύμβασης παραχώρησης, με στόχο να εξυπηρετούνται, σε ετήσια βάση, 12,4 εκατ. επιβάτες από τον αερολιμένα Λάρνακας και 5 εκατ. επιβάτες από τον αερολιμένα Πάφου (αύξηση δηλ. της ικανότητας εξυπηρέτησής τους κατά 70% περίπου). Επικυρώθηκε, σε δημόσια διαβούλευση τετέχθη στις 17.12.2024, μέσω του Τμήματος Περιβάλλοντος, οι μελέτες εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον από την επέκταση των δύο υφιστάμενων αεροδρομίων. Ως υπεύθυνη για τη διαχείριση και τη λειτουργία των αεροδρομίων αυτών, η Hermes Airports έχει εισηγηθεί, στο πλαίσιο της σύμβασης παραχώρησης, σχέδια για την επέκταση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων των αεροδρομίων και τη συμμόρφωση των αεροδρομίων με τις διατάξεις του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας. Όπως επισημαίνεται στις σχετικές περιβαλλοντικές μελέτες όλες οι μελέτες που σχετίζονται με το έργο αναλαμβάνονται από την Bouygues Bâtiment International και την Egis Aviation, ενώ η Μελέτη Περιβαλλοντικών και Κοινωνικών Επιπτώσεων (ΜΕΠΚΕ) αναλαμβάνεται από την EGIS Structures et Environnement μαζί με την κ/εταιρεία συμβούλων La Solas Services Ltd.

Ειδικότερα:

- Για το Αεροδρόμιο Λάρνακας προβλέπεται επέκταση τερματικού για 12,4 εκ. επιβάτες ετησίως. Το έργο του αποτελείται από δύο συνιστώσες, αφενός την επέκταση του υπάρχοντος τερματικού σταθμού για την παροχή χωρητικότητας κατάλληλης για 12,4 εκ. επιβάτες ετησίως και αφετέρου τον χώρο στάθμευσης αεροσκαφών, με χωρητικότητα αναλόγως του μεγέθους της κίνησης των αεροσκαφών. Όλα τα στοιχεία του έργου της επέκτασης βρίσκονται εντός της περιμέτρου του αεροδρομίου, σε γη που ανήκει στον αερολιμένα και διαχειρίζεται η Hermes Airports ως παραχωρησιούχος. Το κόστος του έργου ανέρχεται σε περίπου 95 εκ. Ευρώ (ήτοι επέκταση του κτιρίου στο ανατολικό τμήμα του τερματικού σταθμού και της δυτικής πτέρυγας : 77 εκ. Ευρώ, επέκταση του διαδρόμου προσγείωσης και μετεγκατάσταση των βοηθητικών εγκαταστάσεων : 18 εκ. Ευρώ),

- Για το Αεροδρόμιο Πάφου προβλέπεται επέκταση τερματικού με στόχο την ετήσια διακίνηση 5 εκ. επιβατών. Οι προτεινόμενες εργασίες επέκτασης του αεροδρομίου Πάφου αναμένεται να διαρκέσουν περίπου 18 μήνες από την προετοιμασία του χώρου και τις εκκαφές έως τις δοκιμές και την λειτουργία των νέων εγκαταστάσεων του αεροδρομίου. Το κόστος του έργου εκτιμάται σε περίπου 75 εκ. Ευρώ για κατασκευή συμπληρωματικού νέου νότιου παράλληλου τροχιοδρόμου με όλες τις απαραίτητες απαιτήσεις φωτισμού και ασφάλειας (κόστος 38 εκ. Ευρώ) και για επέκταση του τερματικού σταθμού (κόστος 37 εκ. Ευρώ).

II.III.II Αεροναυτιλία: λόγω ανάγκης συμμόρφωσης με το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ και αντιμετώπισης των καθυστερήσεων αναμένονται έργα για αντικαταστάσεις/προσθήκες εξοπλισμού και συνεπώς αναμένεται να προκηρυχθούν σχετικοί διαγωνισμοί.

II.IV Οδικό δίκτυο

Στα 789,59 εκ. Ευρώ ανέρχεται ο προϋπολογισμός του κ/Υπουργείου Μεταφορών για το έτος 2025. Ο προϋπολογισμός είναι αυξημένος κατά 19% σε σχέση με το 2024. Από αυτά 554 εκ. Ευρώ αφορούν σε έργα του ίδιου του υπουργείου, ενώ τα υπόλοιπα αφορούν σε έργα άλλων Υπουργείων, που θα υλοποιήσει το κ/Υπουργείο Μεταφορών.

Σε ότι αφορά τώρα στα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της περιόδου 2022-2026, ο προϋπολογισμός τους ανέρχεται σε 143,88 εκ. Ευρώ.

Τα κυριότερα έργα που θα εκτελεστούν είναι :

- ο αυτοκινητόδρομος Αστρομερίτη-Ευρύχου (88,6 εκ. Ευρώ),
 - ο αυτοκινητόδρομος Πάφου-Πόλεως (86,9 εκ. Ευρώ),
 - ο αυτοκινητόδρομος Λευκωσίας-Παλαχωρίου (77,6 εκ. Ευρώ),
 - η βελτίωση του παρακαμπτήριου δρόμου Πελενδρίου προς Ποταμίτισσα (2,91 εκ. Ευρώ) και
 - η κατασκευή του αυτοκινητοδρόμου Λεμεσού-Σαϊτιά (31,1 εκ. Ευρώ)
- Στα υπό εκτέλεση έργων άλλων υπουργείων περιλαμβάνονται τα ακόλουθα έργα:

- η βελτίωση των λεωφόρων Ιπποκράτους και Αργυρουπόλεως,
 - ο παραλιακός δρόμος Λάρνακας-Δεκέλειας (17,7 εκ. Ευρώ),
 - η περιφράξη του ενεργειακού κέντρου Βασιλικού (3,8 εκ. Ευρώ),
 - η ενίσχυση της προσβασιμότητας ποδηλατών και πεζών κόστους (2,3 εκ. Ευρώ),
 - η προμήθεια, εγκατάσταση και συντήρηση των νέων στάσεων λεωφορείων και αναβάθμιση των υφιστάμενων κόστους (43,6 εκ. Ευρώ),
 - ο Περιμετρικός Λευκωσίας (φάση Γ) (101,2 εκ., Ευρώ),
 - η βελτίωση του δρόμου Φτερικουδίου-Άλωνας-Πολυστύπου-Χανδριών (8 εκ. Ευρώ),
 - μελέτη-κατασκευή τμήματος του δρόμου Δένεια-Ακάκι-Ασπρομερίτης (129,7 εκ. Ευρώ),
 - ο αυτοκινητόδρομος Λεμεσού-Σαϊπιά (φάση Α2) (83,3 εκ. Ευρώ),
 - η δημιουργία ελικοδρομίου στην κοινότητα Λινούς (5,36 εκ. Ευρώ)
 - η βελτίωση του δρόμου Κάτω Μύλου-Ποταμίτσας-Διμύν-Κυπερούντας (φάση Α) (7,74 εκ. Ευρώ),
- Με βάση τα ανωτέρω η προτεραιότητα δίνεται στις στρατηγικές επιδιώξεις του κ/Υπουργείου Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων για την τριετία 2025-2027, οι οποίες είναι:

1. η δημιουργία σύγχρονου και ασφαλούς οδικού δικτύου και μεταφορών και προώθηση βιώσιμης κινητικότητας.
 2. η εξασφάλιση σύγχρονων, ασφαλών και βιώσιμων αερομεταφορών και η βελτίωση της συνδεσιμότητας της Κύπρου με τον υπόλοιπο κόσμο.
 3. η διασφάλιση της ασφάλειας του πολίτη.
- Αξίζει επίσης να επισημανθεί ότι τα σχεδιαζόμενα και εκτελούμενα οδικά έργα καλούνται να αντιμετωπίσουν την αυξημένη αστυκποίηση, την αύξηση του πληθυσμού και της κυκλοφορίας, περιβαλλοντικές προκλήσεις και τη χρόνια έλλειψη υποδομών δημοσίων μεταφορών.

3. Κύριες προκλήσεις ή περιορισμοί που αντιμετωπίζει ο τομέας μεταφορών και των κρίσιμων διασυνδετήριων υποδομών στην Κύπρο

Η ανάγκη για προώθηση ενεργειακής ασφάλειας μέσω της διαφοροποίησης των πηγών ενέργειας αναδείχθηκε ακόμη εντονότερα με τον πόλεμο στην Ουκρανία, ενώ οι συνεχόμενες αυξήσεις των τιμών ανάγκασαν την κ/κυβέρνηση να λάβει πρόσθετα μέτρα για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού. Παρά την επιτυχή αντιμετώπιση των διαδοχικών κρίσεων εξακολουθούν να υφίστανται προκλήσεις, οι οποίες σχετίζονται με την επίτευξη της περιβαλλοντικά βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και του ψηφιακού μετασχηματισμού. Η συνέχιση των προσπάθειών από το κράτος και από φορείς οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας για τη βελτίωση των συνθηκών σταθερότητας ανταγωνιστικότητας και ανθεκτικότητας της οικονομίας καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική. Αυτούς τους στόχους καλείται να υποστηρίξει η ολοκλήρωση σημαντικών διασυνδετήριων υποδομών και ο εκσυγχρονισμός του τομέα των μεταφορών.

- Στον τομέα της ενέργειας σχεδιάζονται αφενός έργα ενεργειακής και μεταφορικής διασυνδεσιμότητας (επενδύσεις) και αφετέρου ρυθμιστικές παρεμβάσεις (μεταρρυθμίσεις):

Ειδικότερα, προωθούνται:

- Η διασυνδεσιμότητα, με βασικά έργα υποδομών για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και καυσίμων και έργα εκσυγχρονισμού και υποδομής ηλεκτρικής ενέργειας.
 - Το αναγκαίο κανονιστικό πλαίσιο.
 - Υποδομές εσωτερικού δικτύου αγωγών φυσικού αερίου.
 - Επενδύσεις σε έργα του συστήματος μεταφοράς, τη δεκαετία 2023-2032 ,με συνολικό εκτιμώμενο προϋπολογισμό 231 εκ. Ευρώ.
 - Ο αγωγός φ/α EastMed ή/και ένας νότιος ενεργειακός διάδρομος.
- Η υπέρβαση της γεωγραφικής απομόνωσης, ο περιορισμός του κόστους μεταφορών, το μικρό μέγεθος της αγοράς καθώς και οικονομικά συμφέροντα, που έχουν επενδύσει σε παλαιές τεχνολογίες ή σε εγχώρια ενεργειακά έργα και επιφυλακτικά νεότερες τεχνολογίες ή και έργα διασύνδεσης, που θα απαξιώσουν τις επενδύσεις τους αποτελούν τις κυριότερες προκλήσεις και περιορισμούς που αντιμετωπίζει ο τομέας.
- Επίσης, υπάρχουν θέματα πολιτικής φύσεως με γειτονικές χώρες (ιδίως την Τουρκία).

Στο πλαίσιο αυτό, η κ/κυβέρνηση προχωρεί στην υιοθέτηση και εφαρμογή ενός νέου ολοκληρωμένου και μακροχρόνιου μοντέλου βιώσιμης ανάπτυξης, το οποίο αποτελείται από πρακτικές δράσεις με οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές. Η αποτελεσματική αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων της ΕΕ

αποτελεί προτεραιότητα της κυβέρνησης στις προσπάθειές της για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων των πρόσφατων κρίσεων καθώς και στις προσπάθειές της για την πράσινη μετάβαση. Ειδικότερα στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και του Κεφαλαίου RePowerEU προωθούνται σημαντικές πράσινες επενδύσεις, που συνολικά στοχεύουν στην αλλαγή του μοντέλου ανάπτυξης της κ/οικονομίας με τρόπο που να συνάδει με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας και ειδικότερα με το πακέτο "Fit-for-55". Τα έργα ενεργειακής διασύνδεσης και οι σχετικές υποδομές (π.χ. το τερματικό Υδροποιημένου Φυσικού Αερίου στο Βασιλικό) θα έχουν σημαντική συμβολή σε αυτούς τους στόχους.

4. Πρωτοβουλίες περιφερειακής και διεθνούς συνδεσιμότητας (διασυνοριακή ή περιφερειακή εμβέλεια έργα)

IV.1 Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος

Ως γνωστόν, βάσει της Συνθήκης της ΕΕ τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφοράς, τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Ενέργειας και τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Τηλεπικοινωνιών έχουν στόχο τη σύνδεση όλων των περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2022, οι κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές (ΔΕΑ-Ε) προσαρμόστηκαν για να στηρίξουν τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Τα έργα στον Ενωσιακό Κατάλογο και συγκεκριμένα τα Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος (ΕΚΕ) και τα Έργα Αμοιβαίου Ενδιαφέροντος (ΕΑΕ) είναι έργα διασυνοριακών υποδομών, που συνδέουν τα ενεργειακά συστήματα των χωρών της ΕΕ μεταξύ τους καθώς και με συστήματα τρίτων χωρών.

Ο [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2022/869](#) καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές για την έγκαιρη ανάπτυξη και διαλειτουργικότητα των διαδρόμων και ζωνών προτεραιότητας των διευρωπαϊκών ενεργειακών υποδομών, δηλαδή υποδομών που συνδέουν την ΕΕ και μία ή περισσότερες τρίτες χώρες και αφορούν την ηλεκτρική ενέργεια, το υδρογόνο και τις ηλεκτρολυτικές κυψέλες και το διοξείδιο του άνθρακα. Η Κύπρος με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (22.11.22) όρισε το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας ως την [Εθνική Αρχή](#), η οποία θα συντονίζει την απαιτούμενη εμπεριστατωμένη απόφαση σύμφωνα με το «Συνεργατικό Σύστημα» (ΣΣ). Το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας προωθεί από το 2013 τρία Έργα Κοινού Ενδιαφέροντος (ΕΚΕ), δύο για το φ/α, το "CyprusGas2EU" (Τερματικό και Μονάδα ΥΦΑ Βασιλικού) και το "EastMed Pipeline" και ένα ηλεκτρισμού το "EuroAsia Interconnector" (πλάνο GSI).

- Το [ΕΚΕ EastMed Pipeline](#) με φορέα υλοποίησης την IGI POSEIDON S.A στοχεύει στη σύνδεση της ευρωπαϊκής αγοράς με τις νέες ανακαλύψεις στη λεκάνη της Λεβαντίνης. Πρόκειται για σύστημα υποθαλάσσιων αγωγών μεταφοράς αερίου, που θα συνδέει Ισραήλ-Κύπρο-Ελλάδα και αργότερα την Ιταλία. Κύπρος, Ελλάδα και Ισραήλ υπέγραψαν Διακρατική Συμφωνία για το ΕΚΕ EastMed Pipeline, την οποία επικύρωσαν και οι τρεις χώρες, το 2020.
- Το ΕΚΕ Great Sea Interconnector (πρώην EuroAsia Interconnector) είναι η ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου – Ελλάδας – Ισραήλ, μέσω υποθαλάσσιου HVDC καλωδίου, με φορέα υλοποίησης την θυγατρική εταιρεία ειδικού σκοπού του Ανεξάρτητου Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας της Ελλάδας (ΑΔΜΗΕ), Great Sea Interconnector. Επίσης, έχει υπογραφεί σχετικό Μνημόνιο για την ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου - Αιγύπτου (Λευκωσία, 16.10.21) – ουσιαστικά, πρόκειται για ένα γενικό πλαίσιο συνεργασίας, το οποίο θα επιτρέπει τον σχεδιασμό, την αδειοδότηση, ανάπτυξη και υλοποίηση της ηλεκτρικής διασύνδεσης. Ακολούθως υπεγράφη σχετικό Μνημόνιο σε τριμερές επίπεδο (Ελλάδας – Κύπρου – Αιγύπτου). Άλλωστε, σύμφωνα με σχετικές δηλώσεις του κ/Υπουργού Ενέργειας, κ. Παπαθανασίου, προς το παρόν, γίνονται τεχνικές συζητήσεις περιορισμένης κλίμακας, μεταξύ Κύπρου και Αιγύπτου για την κατασκευή σχετικού καλωδίου ηλεκτρικής διασύνδεσης Κύπρου - Αιγύπτου καθώς η Αίγυπτος θεωρεί ότι σύντομα θα παράγει μεγάλες ποσότητες ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ, που θα μπορούν να διοχετευτούν προς οποιαδήποτε ευρωπαϊκή χώρα, είναι διασυνδεδεμένη με τα κύρια ηλεκτρικά δίκτυα της Ευρώπης (ιδίως Ελλάδα και Κύπρο). Συνεπώς, αυτό το καλώδιο θα μπορούσε να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς αντίστοιχη διασύνδεση ηλεκτρικού καλωδίου Ελλάδας - Αιγύπτου.
- Το [ΕΚΕ CyprusGas2EU](#), με φορέα υλοποίησης την Εταιρεία Υποδομών Φυσικού Αερίου Λτδ (ΕΤΥΦΑ), είναι ένα έργο υποδομών έλευσης φυσικού αερίου, που περιλαμβάνει πλωτή μονάδα εισαγωγής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης υδροποιημένου φυσικού αερίου (FSRU) καθώς και άλλες συναφείς υποδομές. Τοποθετείται στην περιοχή

του Βασιλικού στη Λεμεσό και με τη δημιουργία του δίνεται η δυνατότητα σύνδεσης της Κύπρου με την ευρωπαϊκή αγορά φυσικού αερίου και η άρση της ενεργειακής της απομόνωσης.

- Επιπρόσθετα, ο ΑΔΜΗΕ επενδύει στην Κύπρο μέσω της θυγατρικής του Grid Telecom (φορέα τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών του ΑΔΜΗΕ στις τηλεπικοινωνίες) για την υλοποίηση της στρατηγικής του για την ενίσχυση της ψηφιακής συνδεσιμότητας στην Αν. Μεσόγειο με την ανάπτυξη και λειτουργία ενός υπερσύγχρονου καλωδιακού σταθμού και παράκτιων υποδομών προσαιγιάωσης στην Κύπρο σε συνεργασία με την ισραηλινή Tamares Telecom. Η "Tamares Telecom" είναι διεθνής πάροχος τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών χονδρικής και διαχειριστής δικτύων οπτικών ινών, θυγατρική της "Aluma Infrastructure Fund".

Η σύμπραξη των δύο εταιρειών, θέτει τις βάσεις για τη δημιουργία κρίσιμων υποδομών με την ανάπτυξη ενός τηλεπικοινωνιακού κόμβου στη δυτική ακτή του νησιού για την ασφαλή προσαιγιάωση και διασύνδεση υποθαλάσσιων καλωδιακών συστημάτων οπτικών ινών, που διασχίζουν την Αν. Μεσόγειο μεταξύ Ευρώπης και Μέσης Ανατολής. Ο κόμβος συνδεσιμότητας ανοικτής πρόσβασης θα συνδέει την Κύπρο, ο δυτικά με την Ελλάδα και τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και ανατολικά με το Ισραήλ, την Αίγυπτο και την Αραβική Χερσόνησο, εξασφαλίζοντας εναλλακτικές και αξιόπιστες οδούς διανομής δεδομένων διεθνούς εμβέλειας με σημαντικά οφέλη όπως χαμηλή απόκριση, ισχυρή εφεδρεία, υψηλή ταχύτητα και προηγμένη κυβερνοασφάλεια. Η στρατηγική αυτή συνεργασία αποτελεί ορόσημο για την επέκταση των περιφερειακών ψηφιακών υποδομών και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης στη νέα εποχή της οικονομίας των δεδομένων. Αξιοποιώντας πλήρως τη γεωγραφική θέση της Κύπρου η συνεργασία της Grid Telecom και της Tamares Telecom δημιουργεί έναν ουδέτερο καλωδιακό σταθμό ανοικτής πρόσβασης, που θα διασυνδέει τοπικά και διεθνή υποθαλάσσια και χερσαία οπτικά δίκτυα, παρέχοντας προηγμένες υπηρεσίες μεταφοράς δεδομένων.

-Επίσης έχει εγκριθεί η υποθαλάσσια αποθήκη CO2 στον Πρίνο που αφορά στη μεταφορά εκπομπών αερίου από την Ελλάδα μέσω αγωγού και με πλοίο από Βουλγαρία, Ουγγαρία, Κύπρο, Ιταλία και Σλοβενία.

- Παράλληλα, αναλόγως των εξελίξεων θα διαμορφωθεί και η χάραξη του Saudi – Greek Interconnection.

- Υπενθυμίζεται ότι η Tamares Telecom, ήδη, συνεργάζεται με την Grid Telecom για την κατασκευή και λειτουργία του καλωδιακού συστήματος οπτικών ινών «ANDROMEDA» (πρόκειται για διηπειρωτικό καλωδιακό σύστημα οπτικών ινών, που θα παρέχει συνδέσεις τεχνολογίας αιχμής με διεθνή εμβέλεια σε πελάτες τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών χονδρικής, στην Ευρώπη, τη Μεσόγειο και την Αραβική Χερσόνησο). Με αυτό τον τρόπο, αναπτύσσεται μία εναλλακτική ψηφιακή λεωφόρος μεταξύ Ευρώπης και Μ. Ανατολής, που αναμένεται να έχει αποφασιστική συμβολή στην ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας. Η Grid Telecom αναδεικνύεται, Έτσι, σε κορυφαίο τηλεπικοινωνιακό πάροχο χονδρικής στην ελληνική αγορά, καθώς στηρίζει την ταχεία ανάπτυξή της στο εκτεταμένο οπτικό δίκτυο του ΑΔΜΗΕ στην Ελλάδα και τις γειτονικές χώρες, ενσωματώντας το με δική της διεθνή σημεία παρουσίας και ζεύξεις οπτικών ινών. Η "Tamares Telecom" διαχειρίζεται το ιδιόκτητο υποθαλάσσιο σύστημα οπτικών ινών «TAMARES-NORTH», μεταξύ Ισραήλ και Κύπρου, το οποίο προεκτείνεται σε πολλαπλούς διεθνείς προορισμούς, παρέχοντας προσαρμοσμένες λύσεις επικοινωνίας, μέσω προηγμένων υποδομών και υπηρεσιών υπολογιστικού νέφους.

- Τέλος, επισημαίνεται ότι, στο παρόν στάδιο υπάρχει περιφερειακή συνεργασία της Κύπρου με την Ελλάδα, το Ισραήλ και την Αίγυπτο, στα πλαίσια της εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αρ. 2022/869 για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Ενέργειας (ΔΕΔ-Ε). Υπάρχει συνεργασία κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ένταξης των έργων σε κάθε κατάλογο ΕΚΕ, όταν οι φορείς υλοποίησης ΕΚΕ υποβάλλουν αίτηση χρηματοδότησης από ευρωπαϊκούς μηχανισμούς πριν και κατά τη διάρκεια αδειοδότησης των έργων, συνεργασία η οποία συνεχίζει να υφίσταται με την έναρξη της λειτουργίας τους.

IV.ΙΙ Διάδρομος IMEC και η Κύπρος

Πρόκειται για ένα φιλόδοξο σχέδιο που παρουσίασαν τον Σεπτέμβριο του 2023 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η Ινδία για τον [Οικονομικό Διάδρομο Ινδίας-Μέσης Ανατολής-Ευρώπης \(IMEC\)](#), κατά τη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής της G20 στο Νέο Δελχί, το οποίο προωθείται ως πιθανή εναλλακτική λύση στην πρωτοβουλία Belt and Road (BRI) της Κίνας και ενδιαφέρει την Ελλάδα και την Κύπρο, αφού θα αποτελούν έναν από τους κόμβους του διαδρόμου. Το σχέδιο αυτό στοχεύει στην ενίσχυση της συνδεσιμότητας και του εμπορίου μεταξύ Ασίας, Κόλπου και Ευρώπης μέσω της ανάπτυξης υποδομών μεταφορών (θαλάσσιες και σιδηροδρομικές

διαδρομές), ψηφιακής συνδεσιμότητας (αγωγός δεδομένων υψηλής ταχύτητας) και ενεργειακών υποδομών (δίκτυο ανανεώσιμης ηλεκτρικής ενέργειας και αγωγό πράσινου υδρογόνου). Το σχέδιο IMEC αποσκοπεί στην ενίσχυση της σχέσης της Ινδίας και των χωρών του Κόλπου, ιδιαίτερα των ΗΑΕ και της Σαουδικής Αραβίας με την Ευρώπη.

Ο οικονομικός διάδρομος IMEC προσφέρει πληθώρα πιθανών οικονομικών οφελών σε περιφερειακό και σε διεθνές επίπεδο, ιδιαίτερα με τη μείωση του κόστους και την αύξηση της ταχύτητας αποστολής προϊόντων.

IV.ΙΙΙ Global Gateway και η Κύπρος

Το σχέδιο Global Gateway (Παγκόσμια Πύλη) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που δρομολογήθηκε, το 2021, αντιπροσωπεύει μια φιλόδοξη στρατηγική, ύψους 300 δισ. Ευρώ, με στόχο τον μετασχηματισμό των παγκόσμιων επενδύσεων σε υποδομές. Η πρωτοβουλία επιδιώκει να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και την ασφάλεια της αλυσίδας εφοδιασμού της Ευρώπης, με τη δημιουργία βιώσιμων και ασφαλών συνδέσεων στους τομείς της ψηφιακής τεχνολογίας, της ενέργειας και των μεταφορών σε ολόκληρο τον κόσμο.

Απευθυνόμενη στη Σύνοδο Κορυφής ΕΕ-ΣΣΠΚ η Πρόεδρος της Κομισιόν στις 16.10.24 τόνισε ότι μέσω επενδύσεων σε διασυνδέσεις και υποδομές η περιοχή του Κόλπου «θα μπορούσε να γίνει κόμβος καθαρής ενέργειας, που θα συνδέει την Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική», και επεσήμανε ότι «γι' αυτό ενώνουμε τις δυνάμεις μας σε φιλόδοξα έργα όπως ο IMEC, τον πρώτο οικονομικό διάδρομο, που θα συνδέει την Ινδία, τη Μέση Ανατολή και την Ευρώπη». Και η Κοινή Δήλωση της Συνόδου Κορυφής ΕΕ-ΣΣΠΚ τονίζει ότι οι δύο πλευρές θα ενισχύσουν τη συνεργασία τους για την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων σε γεωγραφικούς και θεματικούς τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος, εκφράζοντας, ταυτόχρονα, την ετοιμότητά τους να διερευνήσουν τη συνεργασία τους ως προς τον οικονομικό διάδρομο Ινδίας-Μέσης Ανατολής-Ευρώπης (IMEC) και την Παγκόσμια Πύλη (Global Gateway) της ΕΕ.

3. ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

3.1 Εξαγορά ASTROBANK από την ALPHA BANK CYPRUS - Παρουσίαση της στρατηγικής της ALPHA BANK CYPRUS

Σε συνέχεια εξαγοράς της Astrobank από την Alpha Bank Cyprus, έναντι 205 εκ. Ευρώ (η εξαγορά θα ολοκληρωθεί το τέταρτο τρίμηνο τ.έ.), της επίσκεψης του Δ.Σ. του Ομίλου Alpha Bank στο Προεδρικό Μέγαρο (12.03. τ.έ.) και των πρωτοβουλιών της κ/κυβέρνησης για την ανάδειξη του νησιού σε ένα ισχυρό οικονομικό κέντρο στη ΝΑ Ευρώπη, πραγματοποιήθηκε ημερίδα της Alpha Bank Cyprus στο ξενοδοχείο Four Seasons στη Λεμεσό για την παρουσίαση της στρατηγικής της. Στην εν θέματι ημερίδα, ο Δ/νων Σύμβουλος της Τράπεζας, κ. Μ. Μιχαηλίδης υπογράμμισε ότι η εξαγορά της AstroBank συνιστά σημαντικό βήμα για την Alpha Bank Cyprus καθώς, με την ολοκλήρωσή της, θα καταστεί η τρίτη μεγαλύτερη, με μερίδιο αγοράς περίπου 10%. Σύμφωνα με τα στοιχεία, που παρουσίασε «η εξαγορά αυτή θα οδηγήσει σε αύξηση του δανειακού χαρτοφυλακίου, κατά 60%, των καταθέσεων, κατά 70% και των συνολικών στοιχείων ενεργητικού, κατά 65%, ενώ θεωρείται και στρατηγική κίνηση, που εδραιώνει την Alpha Bank Cyprus στην αγορά, ενισχύοντας το χρηματοοικονομικό της αποτύπωμα και δημιουργώντας ακόμη μεγαλύτερη αξία για τους πελάτες της». Στο πλαίσιο της παρουσίασης της στρατηγικής της Τράπεζας, ο κ. Μιχαηλίδης επεσήμανε ότι η Alpha Bank Cyprus επενδύει στην καινοτομία, βελτιωμένες υπηρεσίες εξυπηρέτησης πελατών και ενίσχυση των συνεργασιών της με την επιχειρηματική κοινότητα.

Ο Δ/νων Σύμβουλος του Ομίλου Alpha Bank κ. Β. Ψάλλης ανέδειξε τη σημασία των στρατηγικών κινήσεων του για την ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη της χώρας καθώς με αυτήν την εξαγορά δεν ενισχύεται, μόνο η Alpha Bank Cyprus, αλλά διευρύνεται η δυναμική της κ/οικονομίας, μέσω της χρηματοδοτικής υποστήριξης επιχειρήσεων και νοικοκυριών.

Επισημαίνουμε ότι

- το επενδυτικό εγχείρημα της Alpha Bank Cyprus υλοποιείται σε μία τραπεζική αγορά, που χαρακτηρίζεται από εξαιρετικά υψηλά ποσοστά συγκέντρωσης (ως αποτέλεσμα, σε σημαντικό βαθμό, των πολιτικών εξυγίανσης του τραπεζικού τομέα της προηγούμενης δεκαετίας),
- ιδιαίτερα ελκυστικά χαρακτηριστικά της κ/τραπεζικής αγοράς αποτελούν οι αποδόσεις των επιχειρηματικών χορηγήσεων, τα στεγαστικά δάνεια, η παροχή νέων προϊόντων και υπηρεσιών,
- η κ/αγορά χρειάζεται χρηματοδοτήσεις επενδυτικών ή επιχειρηματικών σχεδίων, σε τομείς, όπως η ναυτιλία, η ενέργεια, ο τουρισμός, η

- βιομηχανία και οι κατασκευές και η ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων, η παρουσία των ελληνικών τραπεζικών ομίλων μπορεί να συμβάλει τόσο στην προσέλκυση επενδύσεων, τόσο της Κύπρου, όσο και της χώρας μας (διεύρυνση πελατολόγιου), αφού ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματά τους αποτελεί η δυνατότητα να προσφέρουν καινοτόμες τραπεζικές λύσεις χρηματοδότησης και διασυννοριακή τραπεζική τεχνογνωσία, επιτρέποντας στις κ/επιχειρήσεις να αναπτυχθούν και να ενισχύσουν τη θέση τους στις διεθνείς αγορές. Για παράδειγμα, η Alpha Bank έχει ως βασικό μέτοχο με ποσοστό 9,6% τη UniCredit, ιταλική πανευρωπαϊκή εμπορική τράπεζα με παρουσία σε 12 χώρες με 13 συνολικά τράπεζες,
- η βελτίωση της κερδοφορίας των κ/τραπεζών (υψηλότερη, αναλογικά, των ελληνικών) επιτρέπει τη γρήγορη απόσβεση των σχετικών επενδύσεων από πλευράς ελληνικών τραπεζών καθώς οι ενοποιημένες δραστηριότητες της Alpha Bank Cyprus, που θα προκύψουν αναμένεται να συνεισφέρουν στον Όμιλο Alpha Bank περισσότερα από 100 εκ. Ευρώ, ετησίως.
- η συγκεκριμένη εξαγορά εντάσσεται στην ευρύτερη στρατηγική του Ομίλου Alpha Bank για στοχευμένες αναπτυξιακές κινήσεις, βάσει συγκεκριμένων αυστηρών κριτηρίων, που δημιουργούν προσηλυτικές και προστιθέμενη αξία στους μετόχους, ενισχύοντας παράλληλα τη δυνατότητα για την παροχή εξειδικευμένων προϊόντων και υπηρεσιών, είτε σε αγορές ενδιαφέροντος, όπως η Κύπρος, είτε σε επιμέρους τομείς υπηρεσιών (π.χ. την πρόσφατη εξαγορά της Flexfin και τη συγχώνυσή της με την ABC Factors, δημιουργώντας την πλέον σύγχρονη πλατφόρμα factoring στην Ελλάδα),
- στόχος του Ομίλου Alpha Bank είναι να προσεγγίσει τη δεύτερη θέση στην τραπεζική αγορά της Κύπρου απαντώντας στην προηγούμενη εξαγορά της Ελληνικής Τράπεζας από την Eurobank A.E.,
- η Alpha Bank Cyprus διαθέτει σήμερα 12 καταστήματα, 16 ATM και 374 εργαζόμενους και η AstroBank 14 καταστήματα, 15 ATM και 411 εργαζόμενους ενώ με την ολοκλήρωση της εξαγοράς που τελεί υπό την αίρεση των απαραίτητων εποπτικών εγκρίσεων, ο ενοποιημένος τραπεζικός οργανισμός θα διαθέτει 26 καταστήματα, 31 ATM και πάνω από 700 εργαζόμενους.
- η παρουσία του Ομίλου Alpha Bank στην Κύπρο ξεκίνησε, το 1998, με την εξαγορά της Lombard Natwest Bank, η οποία μετονομάστηκε σε Alpha Bank Limited και στη συνέχεια σε Alpha Bank Cyprus Ltd, ενώ η AstroBank Public Company Limited είναι αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα, το οποίο ιδρύθηκε, το 2008, εποπτεύεται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και προέκυψε μετά την εξαγορά της Τράπεζας Πειραιώς Κύπρου από τον Maurice Sehnouji (γνωστό τραπεζίτη και πρώην υπουργό Ενέργειας του Λιβάνου), ο οποίος έχει μερίδια ελέγχου στη USB Bank και τη Société Générale Cyprus, μέσω της μητρικής εταιρείας BLC Bank SAL καθώς και από άλλους επενδυτές, οι οποίοι απέκτησαν το πλειοψηφικό μερίδιο της τότε Τράπεζας Πειραιώς Κύπρου, σε μια συμφωνία για αύξηση κεφαλαίου, ύψους 40 εκ. Ευρώ,
- τέλος, στις 18.03. τ.έ., η Moody's, μετά την Εθνική και την Πειραιώς αναβάθμιση, κατά μία βαθμίδα, την Alpha Bank στο «Baa2» από «Baa3», αλλάζοντας και τις προοπτικές της σε θετικές, από σταθερές, ξεπερνώντας, πλέον, κατά ένα επίπεδο, την επενδυτική βαθμίδα. Η αναβάθμιση αυτή αντικατοπτρίζει περαιτέρω βελτιώσεις στην ποιότητα των δανειακών χαρτοφυλακίων της τράπεζας, του ενεργητικού της, βελτιωμένο προφίλ επαναλαμβανόμενων κερδών και ιδίως τις προδοκίες των αναλυτών για διατήρηση της κερδοφορίας στο μέλλον.

3.2 Η κατάσταση των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ) στην Κύπρο - Χαλάρωση των όρων χορήγησης νέων δανείων

Το πρόβλημα των Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων (ΜΕΔ) εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες κινδύνου για τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα στην ΕΕ. Παρά τη σταδιακή μείωση τους, τα τελευταία χρόνια, η οικονομική αβεβαιότητα και οι γεωπολιτικές εντάσεις καθιστούν το περιβάλλον των τραπεζικών αγορών ευμετάβλητο. Η Συμβουλευτική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα ΜΕΔ συνεχίζει να παρακολουθεί την κατάσταση. Έμφαση δίνεται στη βελτίωση της νομοθεσίας για τις εκπτώσεις, στην επιτάχυνση των διαδικασιών διαχείρισης προβληματικών δανείων και στην ανάπτυξη μηχανισμών που αποτρέπουν τη δημιουργία νέων ΜΕΔ.

Στην Κύπρο τα ΜΕΔ εξακολουθούν να αποτελούν τροχοπέδη για την κ/οικονομία.

Παρά το γεγονός ότι ο δείκτης των ΜΕΔ στις τράπεζες έχει μειωθεί σημαντικά, τα τελευταία χρόνια, παραμένει υψηλότερος από τον μέσον όρο της ΕΕ. Περισσότερα από 19,9 δισ. Ευρώ σε ΜΕΔ κατέχονται από τις Εταιρείες Εξαγοράς Πιστώσεων (ΕΕΠ), ενώ άλλα 1,7 δισ. Ευρώ εξακολουθούν να βαρύνουν τους τραπεζικούς ισολογισμούς. Η μεταφορά αυτών των δανείων από τις τράπεζες στις ΕΕΠ μπορεί να βελτίωσε τα τραπεζικά χαρτοφυλάκια και τους ισολογισμούς των τραπεζών, όμως η γενικότερη αντίληψη είναι ότι απαιτείται πιο αποφασιστική δράση, αφού η αβεβαιότητα για το πλαίσιο των εκπτώσεων και οι συνεχείς πολιτικές παρεμβάσεις έχουν επιβραδύνει τη διαδικασία εξυγίανσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Μάλιστα, η κ/Κυβέρνηση έχει εφαρμόσει πολλά σχέδια για προστασία των ευάλωτων δανειοληπτών με ΜΕΔ, με αποτέλεσμα οι προσπάθειες να εστιάζονται, πλέον, στους λεγόμενους «στρατηγικούς κακοπληρωτές».

Στο πλαίσιο αυτό οι κ/τράπεζες είναι έτοιμες να χαλαρώσουν τα πιστοληπτικά κριτήρια στις χορήγησης νέων στεγαστικών, επιχειρηματικών και καταναλωτικών δανείων, ενώ αναμένουν ότι η ζήτηση νέων πιστώσεων θα αυξηθεί. Τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορήγησης (ΕΤΧ) Ιανουαρίου τ.έ. της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου αποτυπώνουν ένα πιο χαλαρό κλίμα ως προς τον έλεγχο των υποψηφίων δανειοληπτών, σε σχέση με τα προηγούμενα τρίμηνα. Αν συνεχιστεί η τάση αυτή, θα είναι η πρώτη φορά, από το 2009, για τις κ/επιχειρήσεις και από το 2017 για τα κ/νοικοκυριά που τα κριτήρια χορήγησης δανείων χαλαρώνουν, μετά από πολυετή περίοδο αυστηροποιήσεων ή αμετάβλητων κριτηρίων χορήγησης. Παράλληλα, σύμφωνα με την ανωτέρω έρευνα, σε όλες τις κατηγορίες δανείων καταγράφηκε μείωση στα επιτόκια και στο περιθώριο των τραπεζών, τόσο για τα συνήθη δάνεια, όσο και για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου.

Αναλυτικότερα, σημειώθηκε μείωση των επιτοκίων για νέα επιχειρηματικά δάνεια και του περιθωρίου των τραπεζών για τα συνήθη νέα επιχειρηματικά δάνεια καθώς και, σε μικρότερο βαθμό, του περιθωρίου για δάνεια υψηλότερου κινδύνου. Σύμφωνα με την έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, η χαλάρωση στους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων αντανακλά, κυρίως, την αντίληψη μειωμένου κινδύνου από τις τράπεζες, σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και τις προοπτικές της κ/οικονομίας. Επιπρόσθετα, ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα αποτελεί έναν επιπλέον αλλά λιγότερο καθοριστικό παράγοντα.

Συγκεκριμένα αξίζει, επίσης, να αναφέρουμε ότι καταγράφηκε μείωση των επιτοκίων και στα νέα επιχειρηματικά, μείωση του περιθωρίου των τραπεζών για τα συνήθη νέα στεγαστικά δάνεια καθώς και σε μικρότερο βαθμό, του επιτοκιακού περιθωρίου για στεγαστικά δάνεια υψηλότερου κινδύνου. Για τα στεγαστικά δάνεια είναι η πρώτη φορά, μετά το 2015, που καταγράφεται μείωση του εν λόγω παράγοντα. Ταυτόχρονα, ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα αποτέλεσε και σε αυτή την κατηγορία δανείων έναν επιπλέον παράγοντα χαλάρωσης. Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2024, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά χαλάρωσαν επίσης, για πρώτη φορά, από το πρώτο τρίμηνο του 2018. Τέλος, σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα, μείωση καταγράφηκε στα επιτόκια και στο περιθώριο των τραπεζών, τόσο των τυποποιημένων νέων καταναλωτικών και μη δανείων, όσο και στο περιθώριο για τα δάνεια υψηλότερου κινδύνου. Η αναλογία των αιτήσεων από επιχειρήσεις, οι οποίες απερρίφθησαν ως προς το σύνολο των αιτήσεων τους, κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2024, μειώθηκε για πρώτη φορά, από το δεύτερο τρίμηνο του 2019. Η μείωση παρατηρήθηκε, τόσο για μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για μεγάλες επιχειρήσεις. Αντίθετα, κατά το εν λόγω τρίμηνο, η αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων για νέα δάνεια από νοικοκυριά αυξήθηκε για όλες τις κατηγορίες δανείων.

3.3 Οι εποπτικές προτεραιότητες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Κύπρου για το 2025

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Κύπρου (ΕΚΚ) ανακοίνωσε, στις 13.05 τ.έ., τις εποπτικές της προτεραιότητες, για το 2025, οι οποίες κολύπτουν την απαίτηση προσαρμογής σε αναδυόμενους κανονιστικούς κινδύνους, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν τη συνέχιση της προόδου που επιτεύχθηκε, το 2024, με στόχο τη διαφύλαξη της προστασίας των επενδυτών και της ακεραιότητας της αγοράς.

Η ΕΚΚ αναμένεται να εστιάσει στη διαρκή παρακολούθηση και τους ελέγχους των εποπτευόμενων οντοτήτων καθώς και στην ενίσχυση της κανονιστικής εποπτείας. Έμφαση θα δοθεί στην εφαρμογή του Κανονισμού για τη Ψηφιακή Επιχειρησιακή Ανθεκτικότητα (DORA) και του Κανονισμού για τις Αγορές Κρυπτο - Περιουσιακών

Στοιχείων (MiCA) καθώς και σε νέες θεματικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση προκλήσεων από αναδυόμενες τάσεις, όπως είναι η αυξανόμενη επίδραση της Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) και των ατόμων χρηματοοικονομικής επιρροής (fin-fluencers).

Ειδικότερα, η ΕΚΚ θα απαιτήσει από τις εποπτευόμενες οντότητες να:

- διασφαλίσουν ότι οι εσωτερικές τους πολιτικές ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες της ΕΚΚ για το 2025 στο πλαίσιο των απαιτήσεων του DORA και του MiCA,

- ενισχύσουν τις δομές εταιρικής διακυβέρνησης, τη διαχείριση κινδύνων και τον εσωτερικό έλεγχο, ώστε να ανταποκριθούν στις εποπτικές προσδοκίες,

- προετοιμαστούν για θεματικούς ελέγχους, αξιολογώντας τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και των fin-fluencers.

- επικεντρωθούν στη βιωσιμότητα, διασφαλίζοντας ότι διαθέτουν αξιόπιστες διαδικασίες για τη συμμόρφωση με τα ESG και τη δημοσιοποίηση σχετικών πληροφοριών.

- επενδύσουν στην τεχνολογία για τη βελτίωση της διαχείρισης κινδύνων και την ενίσχυση της επιχειρησιακής ανθεκτικότητας.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών από τις εποπτευόμενες οντότητες η ΕΚΚ αναμένεται ότι:

- θα παρέχει καθοδήγηση με την έκδοση εγκυκλίων και τεχνικών εγγράφων για να διευκρινίζει τις προσδοκίες σχετικά με τους Κανονισμούς DORA και MiCA,

- θα αλληλεπιδρά με τους ενδιαφερόμενους φορείς με την διοργάνωση εργαστηρίων και διαδικτυακών σεμιναρίων για να συζητούνται οι προβληματισμοί του τομέα και θα παρέχει πρακτικές γνώσεις,

- θα ενισχύει την επικοινωνία με τις εποπτευόμενες οντότητες, προωθώντας κουλτούρα προληπτικής συμμόρφωσης και

- θα παρακολουθεί την πρόοδο με την διεξαγωγή ενδιάμεσων αξιολογήσεων, ώστε να εξετάζει την εφαρμογή των μέτρων και να παρέχει ανατροφοδότηση όπου χρειάζεται.

Τέλος σημειώνεται ότι:

- η συγκεκριμένη ανακοίνωση παρέχει μία καθοδήγηση στις εποπτευόμενες οντότητες για τα μέτρα που πρέπει να λάβουν ώστε να συμμορφώνονται με το υπό εξέλιξη κανονιστικό πλαίσιο αλλά και την ανάγκη διαχείρισης αναδυόμενων κινδύνων της αγοράς

- η ΕΚΚ δεσμεύεται να διασφαλίζει την προστασία των επενδυτών, τη διατήρηση της ακεραιότητας της αγοράς και την προώθηση κουλτούρας συμμόρφωσης μεταξύ των εποπτευόμενων οντοτήτων διατηρώντας ανοιχτό και εποικοδομητικό διάλογο με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

4. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

4.1 Η τεχνητή νοημοσύνη στο κυπριακό επιχειρείν

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, σημαντική πρόοδο κατέγραψαν το 2024 οι κ/επιχειρήσεις και γενικότερα οι επιχειρήσεις της ΕΕ στη χρήση **τεχνητής νοημοσύνης** (Artificial Intelligence, AI/TN). Οι σχετικές έρευνες, που διεξήγαγαν οι εθνικές στατιστικές αρχές των κρατών-μελών, τους πρώτους μήνες του 2024, πραγματοποιήθηκαν σε δείγμα 157.000 από 1.540.000 επιχειρήσεις της ΕΕ. Από αυτές, περίπου το 83%, ήταν μικρές επιχειρήσεις, το 14% μεσαίες και το 3% μεγάλες.

Στην ΕΕ, το 13,5% των επιχειρήσεων με 10 ή περισσότερους εργαζόμενους χρησιμοποίησαν, το 2024, την AI στις δραστηριότητές τους, έναντι 8%, το 2023, σημειώνοντας αύξηση, 5,5%. Στην Κύπρο το αντίστοιχο ποσοστό αυξήθηκε στο 7,90%, το 2024, από 4,67%, το 2023. Το ποσοστό αύξησης (3,23%) όμως είναι μικρότερο σε σχέση με το μέσον όρο της ΕΕ. Οι χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά χρήσης AI από τις επιχειρήσεις ήταν η Δανία (27,6%), η Σουηδία (25,1%) και το Βέλγιο (24,7%). Στις χαμηλότερες θέσεις βρέθηκαν η Ρουμανία (3,1%), η Πολωνία (5,9%) και η Βουλγαρία (6,5%). Σε ότι αφορά στην αύξηση της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης τη μεγαλύτερη σημείωσαν η Σουηδία (14,7 π.μ.), η Δανία (12,4%) και το Βέλγιο (10,9%), ενώ τη μικρότερη η Πορτογαλία (0,8%), η Ρουμανία (1,6%) και η Ισπανία (2,1%).

Οι τεχνολογίες AI, που υιοθετήθηκαν περισσότερο από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ήταν:

- η ανάλυση γραπτών κειμένων από το 6,9%,
- η παραγωγή γραπτής ή προφορικής γλώσσας από το 5,4% και
- η μετατροπή της προφορικής γλώσσας σε μορφή, που διαβάζεται από μηχανές, από το 4,8%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παραθέτει η Eurostat, οι μεγάλες επιχειρήσεις στην Ευρώπη χρησιμοποίησαν την τεχνητή νοημοσύνη, περισσότερο από τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Το 2024, το 11,21% των μικρών επιχειρήσεων, το 20,97% των

μεσαίων επιχειρήσεων και το 41,17% των μεγάλων επιχειρήσεων χρησιμοποίησαν τεχνητή νοημοσύνη. Αυτή η διαφορά μπορεί αποδίδεται στην πολυπλοκότητα της εφαρμογής τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης σε μια επιχείρηση, στην ανάγκη για οικονομίες κλίμακας (δηλαδή επιχειρήσεις με μεγαλύτερες οικονομίες κλίμακας μπορούν να επωφεληθούν περισσότερο από την τεχνητή νοημοσύνη) και το κόστος (δηλαδή η επένδυση σε τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να είναι πιο προσταγή για μεγάλες επιχειρήσεις).

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις χρησιμοποίησαν τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης για διαφορετικούς σκοπούς, ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης. Στον κατασκευαστικό τομέα το λογισμικό ή τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης χρησιμοποιήθηκαν κυρίως για μάρκετινγκ και πωλήσεις (27,11%) και για διαδικασίες παραγωγής (26,23%), ενώ λογισμικό ή συστήματα τεχνητής νοημοσύνης χρησιμοποιήθηκαν για ασφάλεια στον ηλεκτρισμό, το φυσικό αέριο, τον κλιματισμό και τομέα ύδρευσης (34,81%). Η κύρια χρήση της τεχνητής νοημοσύνης ήταν η δραστηριότητα έρευνας ή καινοτομίας στον τομέα των πληροφοριών και των επικοινωνιών (43,46%). Αξίζει επίσης να αναφέρουμε ότι οι επιχειρήσεις χρησιμοποίησαν κυρίως λογισμικό ή συστήματα τεχνητής νοημοσύνης για μάρκετινγκ ή πωλήσεις στον τομέα του λιανικού εμπορίου (52,89%) και στον τομέα των καταλυμάτων (49,01%).

Σημειώνουμε ότι:

- ο όρος τεχνητή νοημοσύνη ξεκίνησε το 1956 σε επιστημονικό συνέδριο στο Κολέγιο Dartmouth (ΗΠΑ), όπου ο γνωστός επιστήμονας Marvin Minsky το περιέγραψε ως «την επιστήμη της κατασκευής μηχανών, που κάνουν πράγματα που θα απαιτούσαν ευφυΐα, αν γινόταν από ανθρώπους».
- η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να ανευρεθεί στον διαδικτυακό τόπο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52018DC0237>, ενώ
- η Στρατηγική της Κύπρου για την Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να ανευρεθεί στον διαδικτυακό τόπο: <https://www.gov.cy/media/sites/13/2024/04/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%8A%CE%AE-%CE%A4%CE%9D.pdf>.
- Το κ/Υπουργικό Συμβούλιο ανακοίνωσε, στις 22.01 τ.έ., τη σύσταση Εθνικής Εξειδικευμένης Επιτροπής Τεχνητής Νοημοσύνης (AI Taskforce).

4.2 Πρόγραμμα KIOS TEAMING PROJECT - Παρουσίαση Απολογισμού - Κέντρο Αριστείας ΚΟΙΟΣ Πανεπιστημίου Κύπρου

Πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη, 27.03 τ.έ., στο Κέντρο Αριστείας για Έρευνα και Καινοτομία «Κοίος» του Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με το Imperial College London συνέδριο με θέμα «KIOS Teaming Project: Celebrating Achievements and Paving the Way Forward». Χαίρετισμούς απηύθυναν ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Πανεπιστημίου Κύπρου, κ. Τ. Αναστασίου, ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου, Καθηγητής Τ. Χριστοφίδης, ο Υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, Δρ. Ν. Δαμανού, ενώ κύριοι ομιλητές ήταν ο Πρόεδρος Συμβουλίου του Κέντρου Αριστείας «Κοίος» και συντονιστής του έργου KIOS Teaming, Καθηγητής Μ. Πολυκάρπου, ο αναπληρωτής Δ/ντής του Κέντρου Αριστείας «Κοίος», Καθηγητής του Imperial College London, κ. Thomas Parisini και ο Πρόεδρος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών Γραμμάτων και Τεχνών καθηγητής κ. Α. Αμυλιανίδης.

Από τα ανωτέρω, συγκρατούνται τα ακόλουθα:

1. Στον χαιρετισμό του, ο Υφυπουργός Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής Δρ. Ν. Δαμανού εστίασε:

- τα επιτεύγματα και τον αντίκτυπο του Κέντρου Αριστείας KIOS, τα οποία εντάσσονται στον στόχο της κ/κυβέρνησης για ένα διαφοροποιημένο και ανθεκτικό μοντέλο οικονομίας της γνώσης, με προτεραιότητα στις παραγωγικές επενδύσεις και την ανάπτυξη του κ/οικοσυστήματος έρευνας και καινοτομίας,
- την ισχυρή επιστημονική και επιχειρηματική βάση της Κύπρου (12 πανεπιστήμια, 20+ ερευνητικούς οργανισμούς, 7 Κέντρα Αριστείας),
- τις κολές επιδόσεις της Κύπρου στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογίας (κατάταξη της Κύπρου ως Ισχυρού Καινοτόμου στον Ευρωπαϊκό Πίνακα Αποτελεσμάτων Καινοτομίας 2024, για τρίτη συνεχή

χρονιά, +39% ανάπτυξη, από το 2017, στον τομέα της καινοτομίας, υψηλότερη ανάπτυξη μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, 27η θέση του Παγκόσμιου Δείκτη Καινοτομίας του 2024 και μεταξύ των 50 κορυφαίων Startup Ecosystems παγκοσμίως στην έκθεση “StartupBlink 2024”, κατάταξη της Κύπρου στην 6η θέση στην Ευρώπη από την παγκόσμια εταιρεία συμβούλων “McKinsey”, αναφορικά με τη δυνατότητα επέκτασης των startups).

- τα στοχευμένα μέτρα και κίνητρα της κ/κυβέρνησης για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος καινοτομίας και των νεοφυών επιχειρήσεων (Cyprus Equity Fund, το οποίο τέθηκε πρόσφατα σε λειτουργία, το πρόσφατα αναθεωρημένο πρόγραμμα Startup Visa, το οποίο ενθαρρύνει τους μη κοινοτικούς επιχειρηματίες να ιδρύσουν καινοτόμες νεοφυείς επιχειρήσεις στην Κύπρο, το ισχυρό καθεστώς διανοητικής ιδιοκτησίας, τα φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις σε καινοτόμες εταιρείες και δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης),
- τις προτεραιότητες της Κύπρου για το 2025 (ανάκτηση ταλέντων, προγράμματα χρηματοδότησης του ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας, τα οποία περιλαμβάνουν επιχειρηγίες για υποστήριξη ερευνητικών υποδομών, ερευνητικής αριστείας, μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις, διεθνείς συνεργασίες και πρωτοβουλίες για τη μεταφορά γνώσης μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και παραγωγικών φορέων),

2. Στον χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του Συμβουλευτικού Συμβουλίου. Καθ. Μ. Πολυκάρπου επεσήμανε:

- τη δραστηριοποίηση του Κέντρου Αριστείας ΚΟΙΟΣ, το οποίο ιδρύθηκε το 2007, σε σημαντικούς τομείς καινοτομίας για την ΕΕ, τις ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και την Κίνα, τον καθοριστικό ρόλο του σε ανταγωνιστικά ευρωπαϊκά προγράμματα συνεργασίας με το Imperial College αλλά και με άλλους κρατικούς και βιομηχανικούς φορείς, καθώς και τις δράσεις του Κέντρου, που συμβάλλουν στη διεθνή φήμη του ως Κέντρου Αριστείας,
- την αξιοποίηση εκ μέρους της Κύπρου της βούλησης της ΕΕ για την ίδρυση Κέντρων Καινοτομίας σε νέα κ-μ, που δεν είχαν ανεπτυγμένα Κέντρα Αριστείας καθώς και όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων.

3. Ο Καθ. Thomas Parisini, Πρόεδρος του τομέα Βιομηχανικού Ελέγχου του Imperial College επεσήμανε:

- τις συνεργατικές δράσεις και πρωτοβουλίες του Imperial College (η συνεργασία με το ΚΟΙΟΣ Κέντρο Αριστείας, ξεκίνησε το 2017),
- την ίδρυση νέων σχολών, που συνδυάζουν διεπιστημονικά αντικείμενα, με έμφαση στις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία,
- στα ερευνητικά προγράμματα του Imperial College (ύψους άνω των 300 εκ. Ευρώ/έτος) και στα σημεία σύγκλισης της φιλοσοφίας του Imperial College με τη φιλοσοφία του Κέντρου Αριστείας ΚΟΙΟΣ,
- στις αρνητικές συνέπειες του BREXIT, από τις οποίες εξαιρείται πάντως ο τομέας της τεχνολογικής συνεργασίας.

4. Ο Πρόεδρος της κ/Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών καθ. Α. Αμμιλιανίδης επεσήμανε:

- τη σχετική Έκθεση της ΕΕ, τις συστάσεις πολιτικής της για την έρευνα και καινοτομία, προκειμένου να διευρυνθεί η τεχνολογική ανάπτυξη καθώς και τη δημιουργία περισσότερων διεθνών ευρωπαϊκών τεχνολογικών εταιριών,
- την ανάγκη προώθησης οικονομικής ανάπτυξης μέσω της τεχνολογίας, ώστε να καταφέρει η ΕΕ να διατηρήσει και να χρηματοδοτήσει το κοινωνικό κράτος της και στα χαρακτηριστικά που πρέπει να έχει η ερευνητική δραστηριότητα στην ΕΕ,
- στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει στο μέλλον η Κύπρος στον τομέα της καινοτομίας, στις μεθόδους προώθησης της οικονομικής και κοινωνικής της ανάπτυξης και στο ρόλο της κ/Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών στην Κύπρο και διεθνώς σε συνεργασία με άλλες Εθνικές Ακαδημίες για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας.

5. Ο καθ. Χ. Παναγιώτου, Δ/τής του Κέντρου Αριστείας ΚΟΙΟΣ επεσήμανε:

- την αλλαγή της ερευνητικής κοινότητας στην Κύπρο με την διεθνοποίηση των ερευνητικών συνεργασιών του ΚΟΙΟΣ και τη σημασία της σωστής σύνταξης ερευνητικών προτάσεων,

Ακολούθως, έλαβε χώρα συζήτηση (panel discussion), με ειστροσώτους δημοσίων

υπηρεσιών, κρατικών και ημικρατικών οργανισμών (κ/Υπουργείο Υγείας, Τμήμα Δημοσίων Έργων, κ/Αστυνομία, Οργανισμό Λιμένων, ΑΗΚ) με επίκεντρο την εμπειρία τους από την ανάπτυξη εφαρμογών του Κέντρου Αριστείας ΚΟΙΟΣ και του Teaming Project (οι οποίες αφορούν στην προστασία και διαχείριση κρίσιμων υποδομών).

Από σχετική συζήτηση συγκρατούνται τα εξής:

- σχεδιασθείσες εφαρμογές, σε συνεργασία με τις κ/δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμούς, οι οποίοι συνεισφέρουν και μέρος του οικονομικού κόστους, καλύπτοντας δαπάνες συγχρηματοδότησης, με ευρ/προγράμματα, αναδεικνύουν τον αναπτυξιακό ρόλο του κρατικού τομέα,
- χρειάζεται να υπάρξουν και αμικώς εθνικά χρηματοδοτικά προγράμματα για Έρευνα και Ανάπτυξη Καινοτομίας,
- οι εφαρμογές αυτές μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματική διαχείριση κρίσεων και την ανθεκτικότητα των υποδομών και της λειτουργικότητάς τους,
- λόγω του μικρού μεγέθους της Κύπρου (οικονομίας, βιομηχανίας) είναι σημαντικές οι διεθνείς της συνεργασίες, ενώ χρήσιμη θα ήταν η εισαγωγή και υλοποίηση του στόχου της ανάπτυξης της έρευνας και της καινοτομίας στα Στρατηγικά Σχέδια των Υπουργείων (ιδίως των παραγωγικών).

Σημειώνεται ότι:

- τα επιτεύγματα και οι δράσεις του εν λόγω Κέντρου Αριστείας παρουσιάστηκαν, κατά τις επαφές του κ/ΠτΔ κ. Χριστοδουλίδη στην τρέχουσα επίσκεψή του στις ΗΠΑ
- η δημιουργία συνεργασιών της βιομηχανίας, του δημόσιου τομέα και του ακαδημαϊκού κόσμου συμβάλλει στην παραγωγή πρωτοποριακής έρευνας και τεχνολογικής καινοτομίας καθώς και στην προσέλκυση κορυφαίων ερευνητών και εξαιρετικών ταλέντων.
- το Κέντρο Αριστείας ΚΟΙΟΣ συμμετέχει ενεργά σε 35+ έργα έρευνας και καινοτομίας, που υποστηρίζονται από ευρωπαϊκή και εθνική χρηματοδότηση καθώς και από πρωτοβουλίες με γνώμονα τις ανάγκες της οικονομίας, συμβάλλοντας σημαντικά στους στρατηγικούς στόχους της κ/κυβέρνησης για την αξιοποίηση της τεχνολογίας στην ανάπτυξη αποτελεσματικών λύσεων.
- κατά τη διάρκεια της πανδημίας, το Κέντρο Αριστείας ΚΟΙΟΣ είχε κρίσιμο αντίκτυπο αναπτύσσοντας καινοτόμα εργαλεία για την παρακολούθηση σε πραγματικό χρόνο των κρουσμάτων COVID-19 (αυτά τα εργαλεία ήταν καθοριστικά για να δώσουν τη δυνατότητα στις αρχές να ανταποκριθούν γρήγορα και να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις για την αποτελεσματική διαχείριση της κρίσης),
- τέλος, κατά τη διάρκεια περιήγησης της έκθεσης των εφαρμογών, που παρήγαγε το Κέντρο Αριστείας ΚΟΙΟΣ, στο πλαίσιο του Teaming Project, παρουσιάστηκαν σε ειδικό χώρο όλες οι εφαρμογές του προγράμματος διαχείρισης και προστασίας κρίσιμων υποδομών. Από αυτές ξεχώρισαν εφαρμογές για την αξιοπιστία, ανθεκτικότητα και προστασία υποδομών ηλεκτρισμού, ενέργειας, υδάτων (έξυπνα συστήματα διαχείρισης νερού για την ανίχνευση διαρροών και τη διασφάλιση της ποιότητας), εφαρμογές τηλεπικοινωνιών, λύσεις για την ενίσχυση της ασφάλειας και αξιοπιστίας του εθνικού δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας, έξυπνα συστήματα διαχείρισης μεταφορών για τη βελτίωση της ροής της κυκλοφορίας και της οδικής ασφάλειας, λύσεις κυβερνοασφάλειας, εντοπισμός drones κ.α.

5. ΕΠΕΝΔΥΣΕΣ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

5.1. Επενδυτική παρουσία των Η.Α.Ε. στην ιδιοκτησία κυπριακών νοσοκομείων

Η PureHealth Holding PJSC των Η.Α.Ε. (Άμπου Ντάμπι) αποκτά από το επενδυτικό ταμείο (Fund) “CVC Capital Partners” πλειοψηφικό μερίδιο στην ελληνική αλυσίδα νοσοκομείων και υπηρεσιών υγείας “Hellenic Healthcare Group” (HHG) η οποία διατηρεί ισχυρή παρουσία και στην Κύπρο, ενισχύοντας τις προσπάθειες του Εμιράτου του Άμπου Ντάμπι να επεκταθεί στον τομέα και να διαφοροποιήσει την οικονομία του από το πετρέλαιο. Η συμφωνία αποσπασμάτων τον Όμιλο “Hellenic Healthcare Group”, σε περίπου 2,3 δισ. USD, ενώ η εξαγοράζουσα εταιρεία, που ελέγχεται από το κρατικό επενδυτικό ταμείο ADQ του Άμπου Ντάμπι θα αποκτήσει μερίδιο, 60%, με τη “CVC Capital Partners” να διατηρεί το 35% της HHG και τον ιδρυτή της εταιρείας να κατέχει το υπόλοιπο 5%. Πριν τη συμφωνία, η “CVC Capital Partners” διατηρούσε το 90% του μετοχικού κεφαλαίου και ο Έλληνας επιχειρηματίας και ιδρυτής της, το 10%. Η ολοκλήρωση της συναλλαγής υπόκειται

στις συνήθεις ρυθμιστικές εγκρίσεις και όρους κλεισίματος.

Ο Όμιλος “HHG” εξυπηρετεί περίπου 1,4 εκ. ασθενείς ετησίως, διαθέτει περισσότερους από 6.700 επαγγελματίες υγείας στο μητρώο του και λειτουργεί 10 νοσοκομεία και 16 διαγνωστικά κέντρα σε Ελλάδα και Κύπρο με δυναμικότητα, άνω των 1.600 κλινών, τα οποία θα ενσωματωθούν στην “PureHealth” με την ολοκλήρωση της συμφωνίας. Ο εν λόγω Όμιλος διαθέτει τα εξής θεραπευτήρια : Υγεία, Metropolitan Hospital, Μητέρα, Metropolitan General και Λητώ στην Αθήνα, Creta InterClinic στην Κρήτη, City Hospital στην Καλαμάτα, Απολλώνειο Ιδιωτικό Νοσοκομείο και Αρεταίοιο καθώς και συμμετοχή 50% στο American Health Center (AMC) στην Κύπρο. Επίσης, διαθέτει τα διαγνωστικά κέντρα: HealthSpot, Platon Diagnosis, Πρόγνουςις και Δημόκριτος, το Homecare (κατ’ οίκον υπηρεσίες υγείας), Κέντρο Μοριακής Βιολογίας και Γονιδιωματικής A-Lab, τη Μονάδα υποβοηθούμενης αναπαραγωγής Υγείας IVF Εμβρυογένεσις, την Y-Logimed και τη GIMP, με αντικείμενο την εμπορία ιατροτεχνολογικών προϊόντων, την εταιρία Business Care (υπηρεσίες εργασιακής ασφάλειας και υγείας σε επιχειρήσεις και οργανισμούς) και το Εισαγωγικό Κέντρο Heal Academy (εκπαίδευση, κατάρτιση και έρευνα σε θέματα ιατρικής, νοσηλευτικής και επιστήμες υγείας).

Σύμφωνα με εκτιμήσεις επαγγελματιών του κλάδου υγείας της κυπριακής αγοράς:

- η εξαγορά αποτελεί ορόσημο στη στρατηγική επέκτασης της Purehealth, αφού ενισχύει, αφενός την παρουσία της στην Ευρώπη, αφετέρου τη θέση της ως ηγέτη στον τομέα της υγείας, ενώ, παράλληλα, συμβάλλει και στη διαφοροποίηση των εσόδων της
- στόχο της “Purehealth” αποτελεί ποσοστό, άνω του 50% των εσόδων της να προέρχεται εκτός χωρών του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου (ΣΣΚ), από περίπου 33% που είναι σήμερα,
- η παραμονή της CVC Capital Partners και της HHG Management στη μετοχική σύνθεση διασφαλίζει τη παρουσία τους ως στρατηγικών εταίρων και τη δυνατότητα της HHG να επωφεληθεί από τη συνδυασμένη τεχνολογία, τους πόρους και τα παγκόσμια δίκτυα της “PureHealth” και της “CVC Capital Partners”,
- η πώληση μεριδίου συμμετοχής της “CVC Capital Partners” εντάσσεται στο πλαίσιο της στρατηγικής της για δημιουργία αξίας και προώθησης της ανάπτυξης στις εταιρείες του χαρτοφυλακίου της (μέσω και της προσέλκυσης ασθενών και από χώρες της Μ. Ανατολής σε νοσηλευτήρια, στα οποία έχει μετοχική συμμετοχή),
- η συμφωνία δεν πρόκειται να επηρεάσει τη διαχείριση των ιδιωτικών νοσοκομείων της HHG στην Κύπρο, αφού η “CVC Capital Partners” φέρεται να είναι ικανοποιημένη από το τρόπο λειτουργίας των ιατρικών κέντρων, ωστόσο, αναμένονται περισσότερες επενδύσεις της HHG με τη νέα σύνθεση στο νησί, αφού στόχος της είναι να επενδύσει ακόμη περισσότερο στον τομέα της υγείας και σε πολλαπλά επίπεδα (επέκταση του δικτύου της σε όλες τις πόλεις ενώ σχεδιάζει και την ανάπτυξη νέου ιδιωτικού νοσηλευτηρίου, του American Medical στη Λεμεσό).

Τέλος, σημειώνουμε ότι:

- η “PureHealth” (HAE) είναι ο μεγαλύτερος όμιλος υγειονομικής περίθαλψης στη Μ. Ανατολή, με χρηματιστηριακή αξία περίπου 11 δισ. USD, πάνω από 100 νοσοκομεία, 300 κλινικές, δεκάδες διαγνωστικά κέντρα, αλυσίδες φαρμακείων στο χαρτοφυλάκιό της και 56.000 και πλέον υπαλλήλους,
- η εν λόγω συμφωνία αποτελεί για την PureHealth την τελευταία διεθνή κίνηση επέκτασης της, προκειμένου να καταστεί παγκόσμιος ηγέτης στον τομέα της υγείας. Ο Όμιλος ολοκλήρωσε το 2024 την εξαγορά του “Britain’s Circle Health Group,” του μεγαλύτερου ανεξάρτητου διαχειριστή νοσοκομείων στο Ην. Βασίλειο για περίπου 1,2 δισ. USD καθώς και μεριδίου 26,05% στην “Ardent Health Services” της ΗΠΑ για 500 εκ. USD, το 2022, ενώ, τον Ιούλιο του 2024, ολοκλήρωσε τη δημόσια εγγραφή της στο Χρηματιστήριο της Ν. Υόρκης
- η “PureHealth”, μετά τη συγκέντρωση περίπου 986 εκ. USD από την ολοκλήρωση της εισαγωγής της στο χρηματιστήριο εξετάζει το ενδεχόμενο εξαγοράς του φορέα εκμετάλλευσης νοσοκομείων, “NMC Healthcare” (HAE), της “IM42”, εταιρείας στον τομέα της υγείας, που τροφοδοτείται από την τεχνητή νοημοσύνη (AI), την τεχνολογία και τη γονιδιωματική και της εταιρείας τεχνητής νοημοσύνης “G42” (HAE), η οποία επιδιώκει να επεκταθεί στην Ευρώπη, τη Λατινική Αμερική και την Ασία,
- αυτές οι επιχειρηματικές κινήσεις καταδεικνύουν, πέραν του στρατηγικού σχεδιασμού της “PureHealth” για διαφοροποίηση των εσόδων της και κλάδους ενδιαφέροντος για ευρύτερες επιχειρηματικές και επενδυτικές συνεργασίες της χώρας μας,
- αυτή η εξαγορά ενισχύει τη θέση της Κύπρου στον χάρτη του ιατρικού τουρισμού, δεδομένου ότι η “PureHealth” διαθέτει ευρύ δίκτυο σε διάφορες χώρες και

πρόσβαση σε καινοτόμες, προηγμένες ιατρικές τεχνολογίες και υπηρεσίες και μπορεί να ενισχύσει τις προσπάθειες για αναβάθμιση του ιατρικού τουρισμού στην Κύπρο, μετατρέποντας την σε περιφερειακό κέντρο υγειονομικής φροντίδας.

5.2 Επέκταση κυπριακών ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα

Η ίδρυση και λειτουργία παραρτημάτων πανεπιστημίων απαιτείται αυτή την περίοδο την κ/ακαδημαϊκή κοινότητα, αφενός λόγω της ψήφισης της σχετικής νομοθεσίας από την Κυπριακή Βουλή (12.12.2024), η οποία επιτρέπει την ίδρυση παραρτημάτων αλλοδαπών πανεπιστημίων στην Κύπρο, αφετέρου εξαιτίας των σχεδίων των τριών μεγαλύτερων και παλαιότερων ιδιωτικών κ/ πανεπιστημίων (Frederick, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας και Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου) για επέκτασή τους στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, το Πανεπιστήμιο Frederick ενδιαφέρεται για επέκτασή του στην Ελλάδα με περισσότερες από τρεις σχολές (γίνεται λόγος για ίδρυση παραρτημάτων Νομικής, Πολυτεχνικής Σχολής, Σχολής Υγείας και Σχολής Επιστημών της Αγωγής και Κοινωνικών Επιστημών). Μάλιστα ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου κ. Γ. Δημησθένους επεσήμανε ότι η διεθνοποίηση του Frederick εντάσσεται στον στρατηγικό σχεδιασμό του και εξετάζεται, ήδη, πριν την ψήφιση της σχετικής νομοθεσίας στην Ελλάδα. Εξαιτίας της προοπτικής ίδρυσης παραρτημάτων του στην Ελλάδα έχει τεθεί ο στόχος της αύξησης του αριθμού των φοιτητών του από Τρίτες Χώρες στην Κύπρο, από το 3% που είναι σήμερα, στο 10%. Παράλληλα, σημειώνεται ότι η ίδρυση Πανεπιστημίου ή παραρτημάτων του είναι και χρονοβόρα και απαιτητική διαδικασία. Το Πανεπιστήμιο Frederick υπέβαλε αίτηση ιδρύσεως και λειτουργίας Πανεπιστημίου στις 12.1.2006 και έλαβε αρχική άδεια λειτουργίας 1.10.2007.

Από πλευράς Πανεπιστημίου Λευκωσίας (University of Nicosia - UNI) ο Πρόεδρος του Συμβουλίου του, κ. Ν. Καρτακούλλης, σε δηλώσεις του ανέφερε ότι το Πανεπιστήμιο προβίνει στην απαραίτητη προεργασία για την υποβολή αίτησης. Το εγχείρημα αυτό δεν αφορά μόνο στα προγράμματα, που θα προσφερθούν στην Ελλάδα αλλά και στις κυριακές εγκαταστάσεις και υποδομές του Πανεπιστημίου το ενδιαφέρον του οποίου, πάντως, επικεντρώνεται στην Αθήνα. Υπενθυμίζουμε ότι το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι το πρώτο και μοναδικό ακαδημαϊκό ίδρυμα της Κύπρου, που λειτουργεί παράρτημα στη Γερμανία, προσφέροντας ιατρικές σπουδές, έχει δε προσεγγίσει και τη γαλλική αγορά εδώ και δύο χρόνια, από την οποία αναμένει μεγάλη ροή φοιτητών προς την Κύπρο, διότι το πανεπιστήμιο είναι και γαλλικών συμφερόντων, με παραρτήματα στη Γαλλία και στην Κίνα. Σε κάθε περίπτωση πάντως το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου προετοιμάζεται για το ενδεχόμενο απώλειας φοιτητών από την Ελλάδα, λόγω ίδρυσης ιδιωτικών Πανεπιστημίων και Παραρτημάτων Πανεπιστημίων στην Ελλάδα. Γι’ αυτό καταβάλλει προσπάθειες προσέλκυσης φοιτητών και από άλλες χώρες, κυρίως της Κεντρικής Ευρώπης.

Σχετικά με τα κρατικά πανεπιστήμια της Ελλάδας, που ενδιαφέρονται να δραστηριοποιηθούν στην Κύπρο, μέσω της προσφοράς ψηφιοθεσίας από την Κυπριακή Βουλή νομοθεσίας περί ιδρύσεως και λειτουργίας παραρτημάτων, ενδιαφέρον δείχνουν το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τέλος, σημειώνεται ότι:

- η Ελλάδα σύμφωνα με την εδώ ακαδημαϊκή κοινότητα θεωρείται ως ο φυσικός χώρος ανάπτυξης για ένα κυπριακό πανεπιστήμιο, δεδομένου του μεγέθους της μεγάλης αγοράς της χώρας. Η βιωσιμότητα, όμως, του εγχειρήματος αξιολογείται υπό το πρίσμα των συνθηκών στην Ελλάδα, του νομικού πλαισίου (για να τύχει έγκρισης ένα παράρτημα πανεπιστημίου στην Ελλάδα θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον τρεις σχολές), της οικονομικής βιωσιμότητας του εγχειρήματος (υφίσταται διαφορά διδάκτρων μεταξύ των δημοσίων και των ιδιωτικών πανεπιστημίων) καθώς και των δυνατοτήτων ανάπτυξης κατάλληλων χώρων, που να μπορούν να φιλοξενήσουν ποιοτικά προγράμματα σπουδών,
- ή ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα αναμένεται να έχει ανταγωνιστικές επιπτώσεις στην Κύπρο και αυτός είναι και ένας λόγος για τον οποίο τα μεγάλα ιδιωτικά πανεπιστήμια της Κύπρου εξετάζουν την πιθανότητα ανοίγματος παραρτημάτων στην Ελλάδα ως αντιστάθμισμα, τόσο της αναμενόμενης εκροής φοιτητών από κ/ιδιωτικά πανεπιστήμια σε αντίστοιχα της Ελλάδας, όσο και από το γεγονός ότι θα δημιουργηθεί μελλοντικά ένας ανταγωνιστικός πόλος ιδιωτικής ακαδημαϊκής εκπαίδευσης που θα απευθύνεται στη διεθνή αγορά,

- η επιτυχία της στρατηγικής προσέλκυσης φοιτητών από Τρίτες Χώρες θα είναι ένα ικανό αντιστάθμισμα στις επιπτώσεις της ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων στην Ελλάδα, αφού θεωρείται αναμενόμενη η μείωση των φοιτητών από Ελλάδα στα κ/ιδιωτικά πανεπιστήμια,
- περιορισμένη θεωρείται η δυνατότητα προσέλκυσης φοιτητών από κράτη της ΕΕ (εκτός συγκεκριμένων κλάδων με μεγάλη ζήτηση και περιορισμένη προσφορά, όπως η ιατρική), δεδομένου ότι οι περισσότεροι Ευρωπαίοι φοιτητές έχουν πολλές επιλογές στις χώρες τους, την ίδια ώρα που στην Ευρώπη υπάρχουν ιδιωτικά πανεπιστήμια φθηνότερα από τα κυπριακά,
- σε περίπτωση που τα κ/ιδιωτικά πανεπιστήμια ιδρύσουν παραρτήματα στην Ελλάδα θα εκδίδουν τους ίδιους πανεπιστημιακούς τίτλους και πτυχία, που εκδίδονται στην Κύπρο,
- το Πανεπιστήμιο Λευκωσίας έχει ήδη εξασφαλίσει χώρους για την ανέγερση παραρτημάτων του στην περιοχή του παλιού αεροδρομίου του Ελληνικού,
- τα υφιστάμενα κ/ιδιωτικά Πανεπιστήμια ζητούν συνεργασία από την Κυπριακή Κυβέρνηση, ώστε να δοθούν κίνητρα σε φοιτητές από το εξωτερικό (υποτροφίες για έρευνα και καινοτομία) με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας για τα κυπριακά πανεπιστήμια,
- μετά την ψήφιση της σχετικής νομοθεσίας από την Κυπριακή Βουλή έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον λειτουργίας παραρτήματος ξένων πανεπιστημίων στην Κύπρο, πέραν των ελληνικών (αγγλικά και γαλλικά συγκεκριμένα), ενώ αυξάνονται τα αγγλόφωνα προγράμματα από τα κ/δημόσια πανεπιστήμια, με αποτέλεσμα να εντείνεται ο ανταγωνισμός στην κ/ακαδημαϊκή αγορά.

5.3 Το κ/επιχειρείν στις ΗΠΑ – Επίσκεψη ΠτΔ κ. Ν. Χριστοδουλίδη (Απρίλιος τ.έ.) και επιχειρηματική αποστολή στα επενδυτικά συνέδρια USA Investment Summit και SelectUSATechSummit (National Harbor, Maryland ΗΠΑ, 11-14.05.25)

Προοπτικές διεύρυνσης της οικονομικής συνεργασίας του κ/επιχειρείν με τις ΗΠΑ διαφαίνονται από τις εν θέματα σχεδιαζόμενες δράσεις. Στο πλαίσιο αυτό, εντάσσεται και η επίσκεψη του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας κ. Ν. Χριστοδουλίδη στις ΗΠΑ. Με στόχο την προσέλκυση επενδύσεων σε τομείς, όπως της ναυτιλίας, της τεχνολογίας, της ενέργειας και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, προγραμματίζονται συναντήσεις του με δυνητικούς επενδυτές και άλλους επιχειρηματικούς φορείς.

Παράλληλα, κατόπιν σχετικής πρόσκλησης της Πρεσβείας των ΗΠΑ στη Λευκωσία, σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Εργοδοτών & Βιομηχάνων (ΟΕΒ), απευθύνθηκε πρόσκληση προς κ/επιχειρήσεις που επιδιώκουν να δραστηριοποιηθούν στην αμερικανική αγορά τα επόμενα χρόνια ή να επεκτείνουν τη συνεργασία τους με οργανισμούς οικονομικής ανάπτυξης να συμμετάσχουν στα επενδυτικά συνέδρια USA Investment Summit και SelectUSATechSummit (Maryland ΗΠΑ, 11-14.05.25).

Το SelectUSA Investment Summit αποτελεί τη μεγαλύτερη επενδυτική εκδήλωση του Υπουργείου Εμπορίου των ΗΠΑ, αφού συνδέει εταιρείες που ενδιαφέρονται να εισέλθουν στην αγορά των ΗΠΑ ή να επεκτείνουν την παρουσία τους στη χώρα με οργανισμούς οικονομικής ανάπτυξης, ώστε να διευκολυνθούν οι επενδύσεις και να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας. Το εν λόγω συνέδριο προσελκύει περισσότερους από 5.000 συμμετέχοντες, κάθε χρόνο, και περισσότερους από 2.500 επαγγελματίες επενδυτές από 90 διεθνείς αγορές. Ουσιαστικά, αποτελεί μία σύνοδο κορυφής επενδυτών από όλον τον κόσμο, που ενδιαφέρονται να ενισχύσουν την παρουσία τους στις ΗΠΑ. Οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να συνεργαστούν με οργανισμούς οικονομικής ανάπτυξης στις ΗΠΑ, να εξερευνήσουν νέες επενδυτικές ευκαιρίες, να δικτυωθούν με τοπικούς και διεθνείς επενδυτές και να μάθουν από ειδικούς σε θέματα επιχειρηματικής επέκτασης. Την τελική συμμετοχή μίας εταιρείας αποφασίζει το Υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ.

Το SelectUSA Tech Summit αποτελεί μία από τις σημαντικότερες διεθνείς πλατφόρμες για startups, διεξάγεται παράλληλα με το Investment Summit και απευθύνεται σε διεθνείς τεχνολογικές startups, που αναπτύσσουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες και επιθυμούν να εισέλθουν ή να επεκταθούν στην αγορά των ΗΠΑ τα επόμενα 2-3 χρόνια. Το πρόγραμμα Tech στοχεύει στην υποστήριξη της προσπάθειας επέκτασης αυτών των εταιρειών στις ΗΠΑ, διευκολύνοντας τις συνδέσεις με το οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων των ΗΠΑ, συμπεριλαμβανομένων πιθανών επενδυτών. Κατά τη διάρκεια του εν λόγω συνεδρίου, οι επιχειρήσεις έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν τις τάσεις, που διαμορφώνονται στις τεχνολογικές εξελίξεις και να παρουσιάσουν το προφίλ των επιχειρήσεων ενώπιον συμμετεχόντων από όλον τον κόσμο. Το Tech Summit φέτος θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες συνεδρίες προώθησης του κλάδου: AgTech,

CleanTech, HealthTech, ΤΠΕ/Λογισμικό, Ανοιχτή Τεχνολογία.

Οι συμμετέχουσες startups επωφελούνται από δικτύωση με επενδυτές και επιχειρηματίες του startup οικοσυστήματος των ΗΠΑ, υποστήριξη στην επιχειρηματική ανάπτυξη και καθοδήγηση από ειδικούς καθώς και ευκαιρίες παρουσιάσεις σε επενδυτές και διασύνδεση με κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (VCs).

Σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής, οι startup πρέπει να έχουν ιδρυθεί εκτός των ΗΠΑ, να έχουν αναπτύξει ένα καινοτόμο τεχνολογικό προϊόν ή υπηρεσία (μια νέα τεχνολογία ή/και παράδοση μιας υπάρχουσας τεχνολογίας σε μια αγορά με νέους τρόπους) και να επιδιώκουν να εισέλθουν ή να επεκταθούν στην αγορά των ΗΠΑ τα επόμενα 2-3 χρόνια.

Οι νεοσύστατες εταιρείες SelectUSA Tech πρέπει επίσης να πληρούν τουλάχιστον ένα από τα ακόλουθα κριτήρια: 0-10 έτη (ίδρυση μετά την 1.1.2015) ή να απασχολούν 0-40 εργαζόμενους ή να έχουν ετήσια έσοδα 0-10 εκ. USD. Στο πλαίσιο των απαιτήσεων καταλληλότητας SelectUSA Tech για νεοσύστατες επιχειρήσεις, που υποβάλλουν αίτηση για να λάβουν μέρος στα pitch sessions – κάθε ένα από τα ακόλουθα κριτήρια πρέπει να πληρούνται:

- Επιχειρηματικό Στάδιο: Πρώτο Στάδιο ή Στάδιο Ανάπτυξης και
- Στάδιο συγκέντρωσης χρημάτων: Seed ή Series A ή Beyond και
- Στάδιο Ανάπτυξης Επενδύσεων: Εστιασμένη Έρευνα Αγοράς, Επιλογή Τοποθεσιών ή Υλοποίηση Έργου σε Επιλεγμένο Τόπο.

Τέλος, σημειώνεται ότι:

- το άνοιγμα της κ/οικονομίας στην αμερικανική αγορά, η προσέλκυση αμερικανικών επενδύσεων στην Κύπρο και η εμβάθυνση της διμερούς οικονομικής συνεργασίας φαίνεται ότι αποτελούν βασική στόχευση των δύο πλευρών και ουσιαστική παράμετρο εδραίωσης της Κύπρου ως στρατηγικού εταίρου των ΗΠΑ,
- οι διαφαίνόμενες επιχειρηματικές συνεργασίες, που μπορεί να προκύψουν μεταξύ Κύπρου και ΗΠΑ σε τέτοιου βεληνικού συνέδρια προσφέρουν νέες ευκαιρίες, είτε μέσω επενδύσεων είτε μέσω δημιουργίας συνεργασιών και επαγγελματικών δικτύων καθώς οι συμμετέχουσες κ/εταιρείες έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν τοπικούς και διεθνείς επενδυτές και να διασυνδεθούν με κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου (VCs),
- περισσότερες πληροφορίες για τα εν θέματα επενδυτικά συνέδρια μπορεί κανείς να εντοπίσει στους υπερσυνδέσμους: [SelectUSA Tech Summit 2025](#) και [SelectUSA Investment Summit 2025](#).

5.4 Οι σημαντικότερες ελληνικές επενδύσεις στην Κύπρο

Μεγάλο ενδιαφέρον για την κυπριακή αγορά εκδηλώνουν ελληνικές εταιρείες μεγάλου βεληνικού οι οποίες επένδυσαν σε διάφορους τομείς της οικονομίας, με στόχο τη διεύρυνση του πεδίου δραστηριοποίησής τους αλλά και τη διασπορά του ρίσκου τους. Η Κύπρος αποτελεί για τις ελληνικές επιχειρήσεις μια ιδιαίτερα ελκυστική δίοδο για περαιτέρω ανοίγματα σε άλλες αγορές και κυρίως αυτής της Μέσης Ανατολής σε χώρες όπως η Αίγυπτος, ο Λίβανος, το Ισραήλ και η Ιορδανία. Η εξωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία, καθώς σήμερα, δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, πέραν των 1.500 εταιρειών ελληνικών συμφερόντων, πιστώνοντας την πολιτική και οικονομική της σταθερότητα με αυξημένη ιδιωτική κατανάλωση και ελκυστικό φορολογικό και επενδυτικό πλαίσιο. Το γεγονός αυτό αποτελεί θετική εξέλιξη για το κυπριακό επιχειρείν, καθώς αποδεικνύει την υψηλή ανταγωνιστικότητα της χώρας σε συνδυασμό με το ευνοϊκό επενδυτικό περιβάλλον, που παρέχει συγκριτικά με ανταγωνιστικούς προορισμούς. Επιπρόσθετα, οι κοινοί ιστορικοί δεσμοί, η κοινή κουλτούρα και γλώσσα αλλά και το πλέγμα των άριστων διαχρονικά σχέσεων σε θεσμικό και οικονομικό επίπεδο αποτελούν έναν ακόμα παράγοντα, για τον οποίο οι ελληνικές εταιρείες αποφασίζουν να δραστηριοποιηθούν στην κυπριακή αγορά τα τελευταία χρόνια.

Η παρουσία των ελληνικών εταιρειών στην Κύπρο αφορά στους τομείς των τροφίμων, της εστίασης, της ναυτιλίας, της ένδυσης και υπόδησης, του λιανικού εμπορίου, του γενικού εμπορίου, εταιρειών πετρελαιοειδών αλλά και τον χρηματοπιστωτικό και ασφαλιστικό τομέα. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε τις εταιρείες Ελληνικά Πετρέλαια, Όλιμπτος, Σφοκιανίδης, Jumbo, του ομίλου Φουρλή που δραστηριοποιείται μέσω των εμπορικών σημάτων IKEA, Intersport και Leroy Merly, τα καταστήματα Public του ομίλου Γερμανός, τα σουπερμαρκετ Σκλαβενίτης και τις αλυσίδες καφέ Mikel και Coffee Island.

Τραπεζικό deal

Σφραγίστηκε, πριν το τέλος του 2024 το τραπεζικό deal στον χώρο των τραπεζών και του ασφαλιστικού τομέα, με πρωταγωνιστή τον ελληνικό όμιλο Eurobank. Η Eurobank αποτελεί πλέον τον σημαντικότερο μέτοχο της Ελληνικής Τράπεζας, πέραν της θυγατρικής της, της Eurobank Κύπρου. Παρούσες στην Κύπρο είναι επίσης οι τράπεζες Alpha Bank Κύπρου και Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (Κύπρου).

Οι ασφάλειες

Οι επιχειρηματικές εξελίξεις επεκτείνονται και στον τομέα των ασφαλιστικών εταιρειών, καθώς η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε το deal μεταξύ της τράπεζας και της “CNP Assurances” για την απόκτηση της “CNP Cyprus Insurance Holdings”. Με την ολοκλήρωση της συναλλαγής, η Ελληνική Τράπεζα θα αποκτήσει ηγετική θέση στην ασφαλιστική αγορά της Κύπρου.

Αλυσίδες σουπερμάρκετ

Η ενσωμάτωση των σουπερμάρκετ “Παπαντωνίου” με το δίκτυο της “Σκλαβενίτης Κύπρου” δημιουργεί νέα δυναμική στον τομέα του λιανεμπορίου, με την ελληνική εταιρεία να λειτουργεί πλέον συνολικά 27 καταστήματα, αφού απορρόφησε και τα 9 σουπερμάρκετ “Παπαντωνίου”. Ο “Σκλαβενίτης”, πριν την εξαγορά των σουπερμάρκετ Παπαντωνίου διατηρούσε 18 συνολικά καταστήματα στην Κύπρο, μετά την απορρόφηση των σουπερμάρκετ Μαρινόπουλου, η οποία ολοκληρώθηκε το 2017.

Όλυμπος

Επένδυση, άνω των 70 εκατ. Ευρώ στην Κύπρο ολοκλήρωσε ο “Όμιλος Ελληνικά Γαλακτοκομεία ΑΕ” (γνωστή περισσότερο ως «Όλυμπος»), μπαίνοντας στη βιομηχανία παραγωγής χαλλουμιού, με την εξαγορά του 49% της ιστορικής βιομηχανίας γαλακτοκομικών προϊόντων “Ν.Θ. Κουρούσης Ltd”, μέσω της θυγατρικής της στην Κύπρο “Olympos Foods (Cyprus) Ltd”. Το νέο σύγχρονο εργοστάσιο παραγωγής χαλλουμιού της Όλυμπος στη Βιομηχανική Περιοχή Τσερίου λειτουργεί, έχοντας απορροφήσει τους 120 εργαζόμενους της Κουρούσης. Σε πρώτη φάση το εργοστάσιο παράγει χαλλούμι και αναρή (κυπριακή εκδοχή του ανθότυρου), ενώ πρόθεση της εταιρείας είναι η εξαγωγή του χαλλουμιού στις αγορές της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας, στις οποίες έχει ήδη πρόσβαση η ελληνική εταιρεία, καθώς εξάγει σε αυτές φέτα και γιαούρτι.

Goody's

Η ελληνική αλυσίδα εστίασης “Goody's – Everest”, μέλος του ομίλου “Vivartia” επέστρεψε στην κυπριακή αγορά το 2022 με άνοιγμα καταστημάτων σε Λεμεσό και Λευκωσία.

Ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Δυναμική είσοδο στην κυπριακή αγορά έχει πραγματοποιήσει ο ελληνικός όμιλος Σφακιανάκη, μέσω της εταιρείας τεχνολογίας Electroline, ενώ προσανατολίζεται και σε νέα επιχειρηματική δραστηριότητα στην Κύπρο στον τομέα των ηλεκτρικών αυτοκινήτων. Συγκεκριμένα, ο “όμιλος Σφακιανάκη”, ο οποίος αποτελεί τον επίσημο διανομέα της κινεζικής πολυεθνικής εταιρεία “BYD” (Build Your Dreams), γνωστής για την κατασκευή ηλεκτρικών οχημάτων, και θεωρείται ο βασικότερος «αντάτολος» της Tesla στην ηλεκτροκίνηση, σχεδιάζει δραστηριοποίησή της και στην Κύπρο.

Τεχνολογία

Από το 2021, άνοιξε καταστήματα στην Κύπρο και η ελληνική πλέον (μετά την εξαγορά της από τη ΔΕΗ από τον βρετανικό όμιλο Cymys) εταιρεία Κωτσόβολος. Υπενθυμίζουμε ότι, το Νοέμβριο του 2023, η ΔΕΗ εξαγόρασε ένατα 200 εκ. Ευρώ την εταιρεία “Κωτσόβολος”

H Jumbo

Η ελληνική εταιρεία παιχνιδιών Jumbo αυξάνει συνεχώς τη δραστηριότητά της στην Κύπρο, ένεκα και των ιδιαίτερα θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων του ομίλου. Τον Οκτώβριο του 2024 άνοιξε τις πόρτες του για τους καταναλωτές το δεύτερο κατάστημα Jumbo στη Λευκωσία (το έκτο σε παγκύπρια βάση), το οποίο στεγάζεται στο κτίριο των πρώην κεντρικών γραφείων του ομίλου Στεφανιδή στον Στρόβολο.

Ενέργεια

Τον Μάιο του 2023 η “Helleniq Energy” προχώρησε στην εξαγορά δύο φωτοβολταϊκών πάρκων σε λειτουργία, συνολικής ισχύος 15 MW στην Κύπρο,

μέσω της θυγατρικής της “Helleniq Renewables”. Τον Οκτώβριο του 2023 προχώρησε στη δεύτερη επένδυση στην κυπριακή αγορά και συγκεκριμένα στην εξαγορά έξι φωτοβολταϊκών πάρκων ισχύος 26 MW, αυξάνοντας τη συνολική ισχύ του χαρτοφυλακίου ΑΠΕ, που διαθέτει στη χώρα σε πάνω από 40 MW. Επιπρόσθετα, τη διεύρυνση των εργασιών της στην Κύπρο ανακοίνωσε τον Απρίλιο του 2024 η ΕΚΟ Energy, ως προμηθευτής πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας.

Ακίνητα

Με την απόκτηση ενός εμβληματικού ακινήτου μακτής χρήσης, υπό την ονομασία Labs Tower, αξίας 39 εκατ. Ευρώ εισήλθε στην κ/ αγορά η Trastor ΑΕΕΑΠ, με προοπτική να ενισχύσει περαιτέρω το χαρτοφυλάκιο της στην Κύπρο. Για την επέκτασή αυτή η Trastor πρόσφατα ίδρυσε θυγατρική εταιρεία υπό την ονομασία Trastor Συμμετοχών με αρχικό μετοχικό κεφάλαιο ύψους 33 εκατ. Ευρώ.

Hellenic Healthcare Group

Η ελληνική εταιρεία Hellenic Healthcare Group, που εμπίπτει στην αμερικανικών συμφερόντων CVC Capital μετά την εξαγορά του American Medical Center της Λευκωσίας ετοιμάζει και νέο American Medical Center στη Λεμεσό. Το νέο ιδιωτικό νοσοκομείο, το κόστος του οποίου υπολογίζεται στα 60 εκατ. Ευρώ θα προσφέρει ένα ολοκληρωμένο φάσμα ιατρικών υπηρεσιών και ειδικοτήτων. Εξάλλου, η CVC Capital και η Hellenic Healthcare Group έχουν προχωρήσει τα τελευταία χρόνια στην εξαγορά του Απολλωνίου Νοσοκομείου, του Αρεταίειου, του Διαγνωστικού Κέντρου «ΠΡΟΠΝΩΣΣ» και του ακτινολογικού κέντρου του Gialletto Ltd.

To Superhome Center

Σε επενδυτή ελληνικής καταγωγής φαίνεται να περνά και η γνωστή αλυσίδα καταστημάτων SuperHome Centre. Σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση στο ΧΑΚ η Δημόσια Εταιρεία Ermes Department Stores Plc (Ermes), θυγατρική της Δημόσιας Εταιρείας Cyprus Trading Corporation Plc (CTC) σχεδιάζει να διαθέσει τη συμμετοχή της στη θυγατρική SuperHome Center DIY Ltd σε διεθνή επενδυτή. Σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες η εταιρεία/επενδυτής/αγοραστής προέρχεται από την Ελλάδα και έχει επιδείξει ενδιαφέρον, προκειμένου να πραγματοποιήσει και άλλες επενδύσεις στην Κύπρο.

Παράλληλα, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με εδώ οικονομικούς αναλυτές το τοπίο, το οποίο έχει διαμορφωθεί, σήμερα, στην κ/αγορά εμπεριέχει δυο αναγνώσεις. Η πρώτη επιβεβαιώνει το αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η επιχειρηματική δραστηριότητα των ξένων εταιρειών στην κ/αγορά διαμορφώνει μια win-win επιχειρηματική πραγματικότητα, καθώς εισρέει νέο χρήμα στην αγορά και δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και η δεύτερη σχετίζεται με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι οικογενειακές εταιρείες, ειδικά στους τομείς της παραγωγής και της μεταποίησης.

5.4 Ίδρυση Συνδέσμου Κυπρίων Επαγγελματιών Ελλάδας

Διαυλο επικοινωνίας της μεγάλης επαγγελματικής κοινότητας των Κυπρίων, που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα αποτελεί ο Σύνδεσμος Κυπρίων Επαγγελματιών Ελλάδας, που ιδρύθηκε στις 28.1. τ.έ. με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας επαγγελματιών των δύο χωρών. Ειδικότερα, ο Σύνδεσμος έρχεται να καλύψει την ανάγκη προώθησης των κοινών αιτημάτων των δυο αγορών και αποτελεί σαφή ένδειξη του μεγάλου ενδιαφέροντος, που επικρατεί σχετικά με τις εκατέρωθεν επενδύσεις. Σκοπός της λειτουργίας του Συνδέσμου είναι μεταξύ άλλων πέραν της περαιτέρω αύξησης των εξαγωγών κυπριακών προϊόντων και η ανάπτυξη των εμπορικών σχέσεων των δύο χωρών.

Ο Σύνδεσμος, ο οποίος περιλαμβάνει εταιρείες και επιχειρηματίες, που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα έχει τη στήριξη του κ/ Υπουργείου Εξωτερικών, του Κυπριακού Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων και του Κυπριακού Βιομηχανικού και Εμπορικού Επιμελητηρίου. Ιδιαίτερο ρόλο στην προώθηση του κυπριακού επιχειρείν στην Ελλάδα έχει προφανώς και η Πρεσβεία της Κύπρου στην Αθήνα και συγκεκριμένα το Εμπορικό Τμήμα της Πρεσβείας, το οποίο δραστηριοποιείται σε πολλούς τομείς της ελλαδικής αγοράς, με σκοπό τη συνεργασία επιχειρηματιών των δύο χωρών καθώς και την προβολή, προώθηση επέκταση και διαφοροποίηση των εγχώριων εξαγωγών κ/ προϊόντων στην αγορά της Ελλάδας

Ο Σύνδεσμος φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα υποβοηθητικό εργαλείο προώθησης κοινών αιτημάτων για την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, δεδομένου ότι θεωρείται υψίστης σημασίας η προώθηση των κατάλληλων συνεργασιών

μεταξύ επιχειρηματιών και εταιρειών των δύο χωρών για την ολιστική αξιοποίηση των ευκαιριών, ιδιαίτερα σε τομείς αιχμής (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τεχνητής νοημοσύνης, προώθηση νεοφυών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας κ.ά.), ανοίγοντας νέες προοπτικές ενίσχυσης της καινοτομίας και της αριστείας. Ο ΣΚΕΕ ιδρύθηκε από μια ομάδα διακεκριμένων Κυπρίων με πλούσια εμπειρία και αναγνωρισμένα επιτεύγματα στους τομείς της επιχειρηματικότητας, της επιστήμης και του πολιτισμού. Οι κύριες πυλώνες δράσης του ΣΚΕΕ εστιάζουν στην ενίσχυση της συνεργασίας, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, την ανάδειξη της κυπριακής ταυτότητας και την προώθηση της κοινωνικής ευθύνης. Όπως δήλωσε και η Πρόεδρος του ΔΣ του ΣΚΕΕ κα Δ. Παναγιώτου-Θεοδοσίου "Η ίδρυση του ΣΚΕΕ αποτελεί ορόσημο για την κυπριακή κοινότητα στην Ελλάδα. Ενώνουμε τις δυνάμεις μας για να ενισχύσουμε την παρουσία των Κυπρίων επαγγελματιών, να προωθήσουμε την καινοτομία και να συμβάλουμε ουσιαστικά στην περαιτέρω ανάπτυξη των ισχυρών δεσμών μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου".

Περαιτέρω πληροφορίες για τον Σύνδεσμο βρίσκονται στην ιστοσελίδα www.skee.org.gr ή μέσω επικοινωνίας στο e-mail στο info@skee.org.gr.

5.4 Οι Επιχειρηματικό Συνέδριο Κύπρου-Ελλάδας-Επιχειρηματική Απαστολή ΣΕΒ και ΕΒΕΑ (Λευκωσία, 11-13.03.2025)

Στις 12.03 τ.έ., πραγματοποιήθηκε, εν θέματι Επιχειρηματικό Συνέδριο, στην Αίθουσα Εκδηλώσεων του Ξενοδοχείου Χίλτον Λευκωσίας. Ακολούθησαν επιχειρηματικές συναντήσεις μεταξύ 21 ε/επιχειρήσεων και ανάστοχων κυπριακών. Η εκδήλωση διοργανώθηκε από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ), την Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχανιών Κύπρου (ΟΕΒ), το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών (ΕΒΕΑ, το EnterpriseGreece, το Σύνδεσμο Εξαγωγέων (ΣΕΒΕ), με την υποστήριξη της Πρεσβείας της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Αθήνα και του Γραφείου Ο.Ε.Υ. της Πρεσβείας της Ελλάδας στη Λευκωσία.

Στις εργασίες του συμμετείχαν εταιρείες του κλάδου των κατασκευών, των υποδομών, των πληροφοριακών συστημάτων, της ενέργειας, της διατροφής, του τουρισμού, της ασφάλειας και της άμυνας. Στο επιχειρηματικό Φόρουμ Κύπρου-Ελλάδας, συμμετείχαν 21 ελληνικές εταιρείες από τους κλάδους των κατασκευών, υποδομών, ενέργειας, διατροφής, πληροφοριακών συστημάτων, ασφάλειας, άμυνας κ.ά. καθώς και 55 κυπριακές.

Α. Την εκδήλωση άνοιξαν με χαιρετισμούς:

1. Ο Γενικός Διευθυντής του κ/Υπουργείου Εξωτερικών, Πρέσβης, κ. Ανδρέας Σ. Κακουρής, μεταφέροντας το χαιρετισμό του κ/Υπουργού Εξωτερικών, κ. Κ. Κόμπτου, ο οποίος σημείωσε ότι:

- το εν λόγω Επιχειρηματικό Φόρουμ αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία περαιτέρω ενίσχυσης της συνεργασίας των δύο χωρών,
- οι ελλαδικές και οι κυπριακές επιχειρήσεις αποτελούν ιδανικούς και δυναμικούς εταίρους λόγω κοινών αξιών, κοινής επιχειρηματικής κουλτούρας και κοινών στρατηγικών στόχων, προς αξιοποίηση επιχειρηματικών ευκαιριών, που απορρέουν, είτε από την εξέλιξη της τεχνολογίας, είτε από πολιτικές πρωτοβουλίες, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την πρωτοβουλία Global Gateway της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ αναφέρθηκε και στην πρόσφατη παρέμβαση του αμ/πρόεδρου Τσιπρ, αναφορικά με τη σημασία συμμετοχής Κύπρου και Ελλάδας στον διάδρομο IMEC,

2. Η κα Ελευθερία Ιωάννου, Ανώτερη Λειτουργός του κ/Υπουργείου Ενέργειας Εμπορίου και Βιομηχανίας, μεταφέροντας τον χαιρετισμό του κ/Υπουργού Ενέργειας Εμπορίου και Βιομηχανίας, κ. Γ. Παπαναστασίου σημείωσε:

- το υψηλό επίπεδο των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων και το 2024 για τις δύο αγορές και των δύο χωρών (η Ελλάδα είναι ο δεύτερος εξαγωγικός προορισμός κ/προϊόντων, μετά το Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και ο πρώτος προμηθευτής εισαγόμενων προϊόντων στην Κύπρο) ενώ επεσήμανε τη δυναμική και προοπτικές ανάπτυξης του τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη της κ/οικονομίας, δεδομένου ότι, τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο της προώθησης της εξωστρέφειας της κ/οικονομίας, δίνεται έμφαση στη διοργάνωση εκθέσεων κ/Αντιδραστήρων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας και σε άλλες χώρες,
- Η κ/πλευρά ενδιαφέρεται για την προώθηση επιχειρηματικών συμπράξεων προς εκμετάλλευση των ευκαιριών που προσφέρει η

παγκόσμια αγορά.

3. Στον χαιρετισμό του, ο υφυπουργός Εξωτερικών, κ. Αν. Χατζηβασιλείου, αναφέρθηκε:

- στη συναντίληψη των δύο χωρών, όπως διαπιστώθηκε, στο σύνολο των εδώ εταφών του με τους συνομιλητές του, τόσο για το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν Ελλάδα και Κύπρος στο ευρύτερο οικονομικό και γεωπολιτικό σκηνικό της Αν. Μεσογείου όσο και στην καταρχήν συμφωνία εντατικοποίησης της συνεργασίας για την προώθηση της οικονομικής διτλωματίας των δύο χωρών ως πυλώνες σταθερότητας, ευημερίας, δημοκρατίας και ασφάλειας στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο καθώς και ως συνδετικός κρίκος μεταξύ της Ευρώπης και της Ασίας, Δύσης και Ανατολής,
- στις διμερείς συναλλαγές, οι δύο χώρες αποτελούν βασικό και διαχρονικό οικονομικό και εμπορικό εταίρο (το 2024 ο όγκος διμερούς εμπορίου άγγιξε τα 4 δισ. Ευρώ ενώ η Κύπρος αποτελεί τον 3^ο σημαντικότερο προορισμό των ε/εξαγωγών και τον 5^ο σημαντικότερο επενδυτή στην Ελλάδα, τα τελευταία 5 χρόνια),
- στη συμβολή των επιχειρηματικών φόρουμ και των επιχειρηματικών συναντήσεων, τόσο στη διάνοξη νέων διαιώνων επικοινωνίας και συνεργασίας, όσο και στην οικοδόμηση μιας πιο ανταγωνιστικής και βιώσιμης οικονομίας για την Ελλάδα, την Κύπρο αλλά και την ευρύτερη περιοχή,
- στις πλέον των 1500 εταιρειών ελληνικών συμφερόντων, στους τομείς των τροφίμων, της ένδυσης και υπόδησης, του λιανικού εμπορίου, του γενικού εμπορίου, των εταιρειών πετρελαιοειδών αλλά και τον χρηματοπιστωτικό και ασφαλιστικό τομέα,
- στις προοπτικές για κοινά επιχειρηματικά εγχειρήματα, τα οποία εντοπίζονται στους τομείς της ναυτιλίας, τουρισμού, τις ΑΠΕ, την τεχνολογία και την καινοτομία και ενέργειας, μέσω της προώθησης περιβαλλοντικά βιώσιμων τουριστικών πρακτικών και της ανάληψης ηγετικών πρωτοβουλιών στην προώθηση της πράσινης ναυτιλίας στην Αν. Μεσόγειο, στην ανάληψη κοινών εμπορικών και επενδυτικών εγχειρημάτων στη Μέση Ανατολή και την Ινδία και στην ανάγκη να εντάσσονται τα θέματα αυτά σε όλα τα πολυμερή σχήματα που πρωταγωνιστούν οι δύο χώρες (π.χ. IMEC)
- στον τομέα της ενέργειας, όπου ζητούμενο είναι η ανάπτυξη περιφερειακών διασυνδέσεων και η διαφοροποίηση πηγών, διαδρομών και προμηθειών, με στόχο τη διασφάλιση της ενεργειακής ασφάλειας, με επενδύσεις σε ενεργειακές διασυνδέσεις, υπερτάκια αιολικά πάρκα και την παραγωγή πράσινου υδρογόνου.

4. Ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχανιών(ΟΕΒ), κ. Αντώνιος Αντωνίου, επεσήμανε ότι:

- η εν λόγω εκδήλωση στοχεύει στην ενίσχυση των ήδη ισχυρών δεσμών και της συνεργασίας μεταξύ των ελλαδικών και κυπριακών επιχειρήσεων αλλά και στην αναγνώριση των δυνατοτήτων και ευκαιριών των αγορών των δύο χωρών αποτελώντας μία σταθερή μεθοδολογία εργασίας και προώθησης της εξωστρέφειας και των διεθνών επιχειρηματικών συνεργασιών της Ο.Ε.Β.,
- κοινές επιτυχημένες συνεργασίες υπάρχουν σε αγορές τρίτων - χωρών, τις οποίες αναμένεται να ενισχύσει περαιτέρω η επικείμενη ένταξη της Κύπρου στη Ζώνη του Schengen,
- η παρουσία ευρέως φάσματος επιχειρηματικών κλάδων αποτελεί απόδειξη του ενδιαφέροντος για επέκταση αυτής της συνεργασίας.

5. Η κα Σοφία Κουνενάκη - Εφραίμογλου, Α' Αντιπρόεδρος του ΕΒΕΑ, στο χαιρετισμό της επεσήμανε ότι:

- Ελλάδα και Κύπρος επενδύουν σε συμπράξεις που επιβεβαιώνουν το ρόλο τους στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Μεσογείου, διαθέτουν συγκεκριμένα πλεονεκτήματα και δυνατότητες που πρέπει να αξιοποιηθεί ακόμη πιο αποφασιστικά το επιχειρηματικό δυναμικό των δύο χωρών,
- οι συνθήκες για τη διμερή οικονομική συνεργασία παραμένουν ευνοϊκές (δυναμική οικονομική ανάπτυξη, σε αντίθεση με τις περισσότερες οικονομίες της Ευρωζώνης), συνεπώς ζητούμενο είναι η διάνοξη νέων μεθόδων δικτύωσης για ομοιόβιως επωφελείς συνεργασίες (τόσο σε παραδοσιακούς τομείς όσο και σε νέους),

- στο διεθνές εμπόριο, η στρατηγική αξιοποίηση της περιφερειακής συνεργασίας αποτελεί την πλέον επιβεβλημένη και ενδεδειγμένη επιλογή, ιδίως στο πλαίσιο της παρούσης διεθνούς συγκυρίας,
- στόχος του ΕΒΕΑ είναι να φέρει πιο κοντά τις δύο επιχειρηματικές κοινότητες, να αναδείξει νέους τομείς ενδιαφέροντος και να δημιουργήσει αξιόπιστους διαύλους δικτύωσης, μέσω συνεργασίας για παροχή επιχειρηματικής ενημέρωσης, υλοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων, μεταφοράς τεχνογνωσίας για την ανάπτυξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας, καθώς και υλοποίησης και επέκτασης της διακρατικής συμφωνίας Ελλάδος - Κύπρου για την Έρευνα, την Καινοτομία και την Επισημημονική Συνεργασία.

6. Η Διευθύντρια Διεθνών Σχέσεων του ΣΕΒ, κα Βίκυ Μακρυγιάννη αναφέρθηκε:

- στο υψηλό επίπεδο των διμερών οικονομικών σχέσεων, στα περιθώρια βελτίωσης του καθώς και στην άριστη συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων
- στην ίδρυση του Επιχειρηματικού Συμβουλίου Ελλάδος – Ινδίας σε συνεργασία με τη EUROBANK, την EnterpriseGreece και την Κύπρο καθώς και άλλες διεθνείς πρωτοβουλίες του ΣΕΒ (Επιχειρηματικά Συμβούλια Ελλάδος - Τουρκίας) που ενδιαφέρουν την Κύπρο,
- στις συμμετέχουσες ε/εταίριες στην επιχειρηματική αποστολή.

7. Ο κ. Παναγιώτης Χασιότης, Εκτελεστικός Αντιπρόεδρος του ΣΕΒΕ επεσήμανε ότι:

- η κ/οικονομία, παρά το μικρό μέγεθος της παρουσιάζει ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά ως αγορά (ΑΕΠ 37 δισ. USD, κατά κεφαλήν ΑΕΠ περίπου 40.000 USD, με όρους αγοραστικής δύναμης περίπου 55.000 USD, το οποίο την κατατάσσει στις 25 κορυφαίες χώρες ως προς την κατά κεφαλήν αγοραστική δύναμη, οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ανέρχονται στο 70% του ΑΕΠ ενώ στην Ελλάδα στο 45% του ΑΕΠ),
- ευκαιρίες εμπορικής συνεργασίας εντοπίζονται στους τομείς της ενέργειας των κατασκευών και της τεχνολογίας καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών,
- ο ΣΕΒΕ συνεργάζεται στενά με όλους τους φορείς εξωστρέφειας (Ελλάδος και Κύπρου).

Β. Ο Γενικός Γραμματέας Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας του Ε/ΥΠΕΕ και Πρόεδρος της Enterprise Greece, κ. Δημ. Σιάλλκος, ως βασικός ομιλητής του συνεδρίου επεσήμανε:

- τις προκλήσεις και τις προοπτικές που διέτουν την οικονομική συνεργασία των δύο χωρών, σε μία περίοδο, κατά την οποία οι δύο οικονομίες βρίσκονται σε ενάρετο οικονομικό κύκλο, υπογραμμίζοντας ότι οι άριστες πολιτικές σχέσεις πρέπει να κεφαλαιοποιηθούν και να οδηγήσουν στην περαιτέρω εμβάθυνση της οικονομικής μας συνεργασίας,
- τις προηγούμενες Επιχειρηματικές Συνόδους Ελλάδος - Κύπρου στο πλαίσιο των Ανωτάτων Συμβουλίων Συνεργασίας που διοργανώθηκαν, το 2023 στην Αθήνα και το 2024 στη Λευκωσία αντίστοιχα,
- στις εξαιρετικές οικονομικές επιδόσεις της Κύπρου που δημιουργούν ένα εξαιρετικό μακρο-οικονομικό και δημοσιονομικό περιβάλλον καθώς και στην αντίστοιχη πρόοδο της ε/οικονομίας,
- το διπλάσιασμό των συνολικών ε/εξαγωγών το 2024 σε σχέση με το 2019 καθώς και το συγκριτικά μεγαλύτερο μέγεθος πλέον των ε/εξαγωγών αγαθών έναντι των ε/εξαγωγών υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την ποιοτική ανασύνθεσή τους, αφού αυξάνεται το ποσοστό των ε/εξαγωγών που ενσωματώνουν τεχνολογία και καινοτομία, ως απτή απόδειξη αλλαγής του παραγωγικού μοντέλου της ε/οικονομίας,
- το 2025, σύμφωνα με στοιχεία της Ευρ. Επιτροπής, η Ελλάδα αναμένεται να καταγράψει τη μεγαλύτερη αύξηση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, ενώ, συνολικά, αυξάνεται ο δείκτης εξωστρέφειας της ε/οικονομίας, σε οποίον έχουν σημαντική συμβολή, μεταξύ άλλων, ο δείκτης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, θεσμικές αλλαγές, το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων κ.α.,
- την υλοποίηση, από το 2019, 48 στρατηγικών επενδύσεων συνολικού προϋπολογισμού 10 δισ. Ευρώ, δημιουργώντας περισσότερες από 8000 νέες θέσεις εργασίας, ενώ το 2024 πραγματοποιήθηκαν περισσότερα από 100.000 B2B συναντήσεις,
- ως κοινό στόχο, την αύξηση του διμερούς όγκου συναλλαγών, μέσω της προώθησης επενδυτικών συνεργασιών, ασχέτως πλεονασμάτων - ελλειμμάτων καθώς και των επενδυτικών πλατφορμών των τριμερών

συνεργασιών (Ελλάδος- Κύπρου Ισραήλ και Ελλάδος-Κύπρου-Αιγύπτου), προς αξιοποίηση κοινών εξαγωγικών και επενδυτικών συνεργασιών καθώς ζητούμενο πρέπει να είναι κοινές δράσεις εξωστρέφειας σε συγκεκριμένες χώρες.

Γ. Τέλος η κα Τρυποσκούφη, Διευθύντρια Μικρομεσαίων και Μεγάλων Εξαγωγέων - Βιομηχανίας, Ενέργειας, Ναυτιλιακών & Προβολής Χώρας του EnterpriseGreece επεσήμανε:

- τους τομείς του διμερούς εμπορίου καθώς και τους τομείς που προσφέρονται για ανάπτυξη μέσω νέων επιχειρηματικών συνεργασιών, μεταξύ Ελλάδος και Κύπρου καθώς και στις δυνατότητες της πλατφόρμας EXPORTGATE της EUROBANK.

Δ. Την Πέμπτη, 12.03.2025 διοργανώθηκε στις εγκαταστάσεις της EUROBANK CYPRUS στη Λευκωσία, εκδήλωση στελεχών της στα μέλη της ε/επιχειρηματικής αποστολής, στα οποία παρουσιάστηκαν, μεταξύ άλλων, προσεχείς δράσεις δικτύωσης της EUROBANK με την Ινδία, σε Αθήνα και Λευκωσία, καθώς και ο προγραμματισμός ίδρυσης γραφείων της EUROBANK CYPRUS στη Μέση Ανατολή και την Ινδία, τα οποία πρόκειται να επεκταθούν στην εταιρική τραπεζική (corporate banking). Το πρόγραμμα επέκτασης του κεντρικού Ομίλου της EUROBANK στη Μέση Ανατολή και στην Ινδία ανατέθηκε στη θυγατρική της στην Κύπρο και αποσκοπεί κυρίως στην αξιοποίηση των χρηματοδοτήσεων και των έργων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του διαδρόμου IMEC που θα αξιοποιηθεί - μοχλεύσει κεφάλαια τόσο του προγράμματος Global Gateway όσο και του ιδιωτικού τομέα.

Ε. Συμπεράσματα - Προτάσεις

- Το Επιχειρηματικό Φόρουμ - Κύπρου - Ελλάδος που πραγματοποιήθηκε, για πρώτη φορά, στην Κύπρο, αποτελεί συνέχεια μιας επιχειρηματικής αποστολής που είχε η ΟΕΒ στην Αθήνα το 2023 καθώς και μίας πρόσφατης διοργάνωσης εκδήλωσης του ΣΕΒ στην Αθήνα (Discover Cyprus), το 2024,
- Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους εκπρόσωποι ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, καθώς και στελέχη του επιχειρηματικού κόσμου, τόσο της Κύπρου όσο και της Ελλάδας από τις συμμετέχουσες στα B2B επιχειρήσεις,
- Στο εν λόγω επιχειρηματικό φόρουμ με στόχευση την περαιτέρω σύσφιξη των εμπορικών και επιχειρηματικών σχέσεων μεταξύ των δυο χωρών, πραγματοποιήθηκαν 169 επιχειρηματικές συναντήσεις μεταξύ κυπριακών και ελληνικών επιχειρήσεων δημιουργώντας προοπτικές για συνεργασίες σε τομείς όπως η πληροφορική, η ενέργεια, η βιομηχανία, οι κατασκευές και η διαχείριση περιβάλλοντος, στα οποία σημαντική συμβολή είχε και το Γραφείο ΟΕΥ Λευκωσίας,
- Διαπιστώθηκε το έντονο ενδιαφέρον των ελληνικών επιχειρήσεων για την κ/αγορά, για επιχειρηματικές συνεργασίες και συμπράξεις με κ/επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας (άλλωστε, το ενδιαφέρον των ε/επιχειρήσεων αποτελεί την αιτία διοργάνωσης και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα, της εν λόγω επιχειρηματικής αποστολής) καθώς και η ικανοποίησή τους για τα αποτελέσματα των συναντήσεων αυτών.
- Πρόθεση των φορέων (ΣΕΒ και ΟΕΒ) είναι να ακολουθήσουν και άλλα επιχειρηματικά φόρουμ μεταξύ των δυο αγορών (το επόμενο θα διεξαχθεί στην Ελλάδα), ενώ πρόθεση των επιχειρηματικών φορέων είναι να καταστεί θεσμός η διοργάνωση του Επιχειρηματικού Φόρουμ Κύπρου - Ελλάδας,
- Σημειώνεται η ιδιαίτερη στήριξη των κυπριακών κρατικών φορέων, ιδιαίτερα (όχι μόνο με στόχο την προσπάθεια για εξωστρέφεια και διεθνοποίηση των κυπριακών επιχειρήσεων μέσω του κ/Υπουργείου Ενέργειας και Εμπορίου, του κ/Υπουργείου Εξωτερικών, της Πρεσβείας της Κύπρου στην Αθήνα), του Γραφείου μας, αλλά και της Eurobank.
- Επιχειρηματικές συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν και με κ/κρατικούς φορείς (Κυπριακή Αστυνομία Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς, Επαρχιακοί Οργανισμοί Αυτοδιοίκησης).